БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

# Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 75 (7075)
МАРТЫН 30
СРЕДА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:



## *Ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулая*

Партиин Центральна Комитедэй январска Пленум хүндэ индустрие түргэнөөр хүгжөөһэнэй үндэһэн дээрэ хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые, тэрэ тоодо малажалые ойрын болзор соо эрид ехээр хүгжөөжэ, оронойнгоо хүн зониие хоолой зүйлнүүдээр, хүнгэн промышленностиие түүхэй эдээр элбэгээр хангаха зорилго табиһан байна.

Арадай ажахын энэ шухалын шухала зорилгые амжалта түгэсөөр бэелүүлхэ гээшэ ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэриин ябадалһаа, хүн зоной дунда партийна организацинуудай эрхилдэг ойлгууламжын хүдэлмэриин хэр зэргээр ябуулагдаһанһаа дулдыдаха байна. Юуб гэхэдэ, партийно-политическэ хүдэлмэриин һайнаар табигдаһан газартал ажахын асуудалнууд амжалтатайгаар шиидхэгдэдэг. КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум болбол ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулха, Коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын сэсэ үргэн политикые тэдэнэртэ гүнзэгыгөөр ойлгуулжа үгэхэ гэжэ партийна организацинуудые уялгалаа. Партийна комитедүүдэй, парторганизацинуудай ябуулдаг эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри үргэн олоной ажалшадай эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлхэ, ажалай эмхидхэлые журамые саашадань һайжаруулха, КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бэелүүлхын тулада колхозуудта ба МТС-үүдтэ хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые болзорһоо түрүүлэн бэелүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаха зэргэтэй.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй болоһоор үнгэрһэнһөө хойшо республикымнай хэдэ хэдэн хүдөө аймагуудта ниитэ-политическэ хүдэлмэри зарим тэды һэргээгдэжэ, олохон партийна организацинууд хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри муу бэшээр ябуулжа эхилээ. Малшадай дунда, илангаяа малай холын, таруу байһан гүүртэ, фермэнүүдай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда политическо-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха зорилгоор, жэшээнь, Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ, Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, Курумканай аймагай Кировэй нэрэмжэтэ ба бусад зарим колхозуудай партийна эхин организацинууд культбазануудые эмхидхэжэ, партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолтой колхознигуудаа үргэнөөр танилсуулна, тэдэнэй дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулна.

«Малажалай фермэнүүд дээрэхи культбазануудай хүдэлмэри тухай» гэһэн асуудалые һаяшаг партиин Обкомой бюро зүбшэн хэлсэжэ, культбазанууд гээшэ малшадай дунда политическэ хүдэлмэриие эмхидхэхэ, тэдэнэй культурно-ажаһуудалайнь табилгые хангаха эгээл һайн арга нүхэсэлэй мүн гэжэ тсолоһон байна. Тиин малшадай дунда ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр эрхилхэ хэрэгтэ культбаза тон шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй байна бшуу. Теэд энэ хэрэгые үшөө тоодоггүй, культбазануудые ёһотой һайнаар эмхидхэлгэдэ зохихо анхарал хандуулдаггүй партийна организацинууд бии. Жэшээнь, Ториин аймагай «Улаан Тори» колхозой партийна организаци, тэрэнэй секретарь нүхэр Буянтуев колхоздомнай 4 культбаза эмхидхэгдэнхэй гэһэн мэдээ хүргэдэг. Гэбэшье, эндэнь малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхаар таатай зохидоор түхеэрэгдөөшьедүй байна. Иимэ баримтанууд бусадшье хэдэ хэдэн аймагуудта үзэгдэнэ.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр табигдаһан газарта ажахын асуудалнуудай һула муугаар шиидхэгдэдэг, ажал хүдэлмэридэ дутуу дунда зүйлнүүдэй эли бодо үлүү ехээр гарадаг байһаниинь мэдээжэ. Жэшээ болгон Бичурын аймагые абажа үзэе. Мүнөө эндэ малай үбэлжэлгэ муугаар үнгэргэгдэжэ байна, хабарай тарилгын бэлэдхэл унжагайруулагдана, мүн ажахын бусадшье шухала асуудалнууд саг дарыдаа хүсэд ханамжатайгаар шиидхэгдэнэгүй. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, аймаг доторнь политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана, партийна организацинууд үргэн ниитэ колхознигуудай, механизаторнуудай эдэбхи хэшээлые ёһотой һайнаар толгойлногүй. XIX партсъездын, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудта ниитэ-политическэ хүдэлмэри илангаяа муугаар табигданхай. Калининай нэрэмжэтэ колхозой партийна организациие абажа үзэхэ болоо һаа, эндэ 40 коммунистнууд бии. Гадна, 90-ээд шахуу комсомолецууд тоологдоно. Гэбэшье, колхознигуудай дунда политическо-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана, колхозойнь олонхи гэшүүд мүнөө болотор партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолтой хүсэд һайнаар танилсаадүй байна.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй табиһан зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ бүхы хүн зоной, үргэн ниитэ колхознигуудай ба механизаторнуудай хүсэл эрмэлзэлые зорюулха, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые үдэр бүри дээшэлүүлхэ гээшэ партийна комитедүүдэй, партийна эхин организацинуудай шухалын шухала зорилго мүн. Ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулха, парти, правительствын баталан абаһан гол шухала шиидхэбэринүүдые тэдэнэртэ гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгуулха гээшэ бүхы партийна, советскэ эдэбхитэдэй, агитаторнуудай, профсоюзна болон комсомольско хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга болоно.

Партийна комитедүүд ба партийна эхин организацинууд ниитэ-политическэ хүдэлмэриин бүхы арга боломжонуудые—лекционно пропаганда, хэблэл, радио болон бусадые үргэнөөр хэрэглэхэ, нютагуудтахи культурно-гэгээрэлэй бүхы эмхи зургаануудай хүдэлмэриие улам һайжаруулха уялгатай.

Бүхы ажалшадай, үргэн ниитэ колхознигуудай болон механизаторнуудай дунда политическэ хүдэлмэриие саг үргэлжэ, удха түгэлдэрөөр ябуулая.

## Нютагай промышленностиин шэнэ предприятинууд

Энэ жэлдэ нютагай промышленностиин олон зуугаад шэнэ предприятинууд орон доторнай баригдахань байна.

Амурска областьдо ехэ барилга эхилнэ. Благовещенск городто мебельнэ ба оёдолой фабриканууд, Ивановска райондо—хирпиисын завод баригдана. Куйбышевска, Зарибинска болон Мазановска райпромкомбинадуудта мебель үйлэдбэрилгэ эмхидхэгдэнэ. Жэл соо 3 мянган тэрэг үйлэдбэрилэн гаргаха завод ба металлическа зүйлнүүдые гаргаха завод баригдахаар хараалагдана.

Хирпиисэ ба черепицэ үйлэдбэрилхэ хэдэн арбаад предприятинууд, мебельнэ фабриканууд Алтайска хизаарта, Каменска, Саратовска, Омско болон бусад областьнуудта баригдажа байна. Казахстанай шэнэ ба боро газарнуудые элдүүрилдэг районуудта шэнээр ерэгшэдые һайнаар хангахын тула гутал хубсаһа заһабарилха хэдэн арбаад нүүдэл мастерскойнууд нээгдэхэнь.

Шэнэ предприятинууд энэ жэлдэ барилгын материалнуудые, мебель, амһарта, гутал хубсаһа, мүн үргэн хэрэглэлэй бусад зүйлнүүдые улам ехээр бүтээн гаргаха юм.

# Кукуруза тарилгада һайнаар бэлэдхэе

☆ ☆ ☆

## Маргаһаар, хүлеэһээр дээрээ ортохонь

Хабарай тарилгын халуун хүдэлмэриин хаһа болзор дүтэлжэ байна. Гэхэ зуура, Хориин аймагай МТС-үүд болон колхозууд хабарай тарилгада хүсэд бэлэдхээгүй, һанаа амар һууһаар. Илангаяа Хориин МТС, тэрэнэй харьяата колхозууд тарилгада муугаар бэлэдхэнэ. Тракторнууд хуу заһагдаа гэжэ тоологдобошье, зариманданнь энэ тэрэ дутуунууд олон.

Мүнөө жэлдэ аймагай колхозууд гурбан мянга гаран гектарта кукуруза тариха юм. Энэ культурые тариха газар олдобошье һаа, кукуруза тариха поли дээрэ агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд хэгдэнэгүй, наг шэбхэ гаргажа адхагданагүй. Аймаг дотор кукуруза тариха «СШ-6» маркын оройдоол хоёр сеялкэ бии. Теэд тарянай юрын сеялкэнүүдые таарууулжа, кукуруза таридаг болгохын тула гансал хооһон хөөрэлдөөн болоһоор.

—Хайшаа болохо юм даа, нэгые кукуруза таридаг болгохын тула таарууулжа байнабди. Бэшые таруулха аргамнай үгы. Кукуруза ямар аргаар тарихаяа агрономууднайшье хүсэд ойлгоодүй. Тиигээд тааруулһан сеялкэһээмнай хэр үрэ гараха юм,—гэжэ Хориин МТС-эй главна инженер-механик нүхэр Рассадин ехэл маргангяар мэдүүлнэ. Сэхыень хэлэхэдэ, Хориин МТС-эйхид юушье хэхээ ойлгожо ядаад марганхай, ондоо МТС-үүд юу хэнэ хаб, хайшан гэжэ тариха юм хаб, тааруулагдаһан сеялкэһээ хэр үрэ гараха юм бэ гэжэ хүлеэһээр байна. Харин тиихэдэ, тус МТС-эй харьяата колхозууд мянга гаран гектарта кукуруза тариха юм. Теэд морин сеялкэнүүд болон хүдөө ажахын бусад зэр зэмсэгүүд, мориной тоног зэмсэг заһабарилагданагүй.

Аймагай зарим колхозууд тарилгада хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэгүй байһаар. Жэшээлхэдэ, Хориин МТС-эй харьяата найман колхозуудай дүрбэниинь үрэһэнэй фонд байгуулаагүй, үрэһэ хүрэнгэ хааһан колхозуудынь тэрэнээ сэбэрлэжэ, тарилгын кондицида хүргөөгүй байна. Илангаяа Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь Д. Аюшин, партийна организациинь секретарь Ж. Базаров) хабарай тарилгада бэлэдхэл муутай. Тус колхоз үрэһэ хааха түсэбөө арайхан гэжэ 59,5 процент дүүргэнхэй. Теэд тэрэниие сэбэрлэжэ дүүргээгүй, тарилгын кондицида хүргөөгүй байха юм. Ямар аргаар, хэзээ үрэһэ хүрэнгэтэй болохо тухайнь колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Аюшинһаа асуухада «мэдэнэгүйбди, гүрэн үгэхэ юм бэшэ гү» гэжэ һуудаг. Тиихэдэ, тус колхозойхид кукуруза хаана, ямар газарта, хэды шэнээн тариха байһанаа тодоруулаагүй байһаар. Үнгэрэгшэ үбэлдөө полинууд болон огородой газар дээрэ агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд мүртэйгөөр үнгэргэгдөөгүй. Хабарай полевой хүдэлмэринүүд дүтэлжэ байна. Гэбэшье, эндэ полевой стануудые сэбэрлэхэ, хүдөө ажахын зэр зэмсэгүүдые заһабарилха хүдэлмэринүүд хэгдэнэгүй. Арын Байса гэжэ газарай полевой стан соо хонид түрүүлэгдэжэ, центральна полевой стан соонь малай тэжээл хэгдэнхэй байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ, «Красный партизан», «Улаан Одон» колхозууд тарилгын үрэһэ хүрэнгөөр баһал дутуу юм. Эдэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр нүхэд Мижитов, Козлов, Цыбикжапов гэгшэд үрэһэ хүрэнгэтэй болохые оролдонгүй, гүрэнһөө үгэхыень хүлеэгээд лэ байна. Гэхэ зуура, аймагай зарим колхозууд, жэшээлхэдэ, Молотовой, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Победа» ба бусад колхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ муу бэшэ ургаса абажа яһала элбэг үрэһэ хүрэнгэтэй болонхой. Андалдаа хэжэ, зарим колхозууд үрэһэ хүрэнгэеэ хүсэлдүүлхэ аргатай аад, тиигэнэгүй.

Энэ жэлдэ Хориин колхозууд хартаабхын үрэһэ хүрэнгөөр мүн лэ ехэ дутамаг. Дутуу үрэһэ хүрэнгэ хаанаһаа оложо абалтайб? Харин энэ асуудал хэнэйшье һанаа зобооногүй, үнгэргэхэдөө бии байһан хартаабхын хүрэнгэ муугаар хадагалагдаһан дээрэһээ гутажа байна. Жэшээлхэдэ, Хориин МТС-эй харьяата колхозууд январиин 10-най мэдээгээр 1121 центнер гэхэ гү, али түсэбэй ёһоор миил 31,7 процент үрэһэтэй байһан аад, февралиин 10-да 1055 центнер хартаабхатай болошоһон байгаа. Илангаяа Хрущевой, Ленинэй нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд хартаабхын хүрэнгөөр ехэ дутуу.

Энэ жэлдэ аймагай колхозуудай полинууд дээрэ үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд тон муугаар үнгэргэгдөө гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, аймаг дотор энэ шухала хэрэгые тоодоггүй, аймгүйсэдком МТС-эй болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө шанга эрилтэ хэдэггүй, шалгадаггүй байна. Харин тиихэдэ Үдын ба Хориин МТС-үүдэй главна агрономууд нүхэд Мышинский, Смолькина гэгшэд, мүн колхозуудай агрономууд өөһэдынгөө уялгата энэ хүдэлмэридэ хайша хэрэг хандаһан байна. Полинууд дээрэ наг шэбхэ гаргаха түсэб колхозуудта миил 9,2—40 процент дүүргэгдэһэн, саһа тогтоолго эмхидхэгдээгүй байна.

Кукурузын удхашанар тухай тэрэниие ямар аргаар, хайшан гэжэ тарижа ургуулха тухай колхознигууд болон механизаторнуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Хабартаа тарилга хэхэ механизаторнууд болон колхознигууд кукуруза яажа тариха тухай заабаринуудтай танилсуулагданагүй. Үнгэрхэдөө зарим хүтэлбэрилэгшэд болон колхознигууд кукуруза манай эндэ ургахагүй гэһэн хэбэртэйгээр хөөрэлдэнэ. Жэшээлхэдэ, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой тарянажалай хоёрдохи бригадын бригадир нүхэр Ш-Б. Жамбалов «манай эндэ кукуруза ургахагүй» гэжэ мэдүүлнэ. Тус колхозой партийна организаци ба тэрэнэй секретарь нүхэр Базаров колхознигуудтаа партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй тогтоолые хүсэд тайлбарилан ойлгуулаагүй.

Тиимэһээ нэн түрүүндэ мэргэжэлтэд, элидхэлшэд, лекторнууд хадаа колхознигууд болон механизаторнуудай дунда энэ асуудалаар ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, лекци, элидхэлнүүдые уншаха ёһотой.

Саг хүлеэдэггүй. Хабарай тарилгада бэлэдхэлэй дутагдалнуудые дары усадхахын тула эрид хэмжээнүүдые абахаар болоо.

**Ц. Дандаров,**
манай корреспондент.

### Кукурузын өөрын үрэһэтэй болохонь

Үнгэрэгшэ жэлдэ Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой огородой бригадынхид үрэһэ абахын тулада багахан газар дээрэ кукуруза тариһан юм. Кукурузынгаа тарилгые огородой бригадын бригадир Ф. К. Стрекаловская өөрөө харууһалжа ургуулха гэжэ шиидээ һэн.

Тарилга хэхынгээ урда тээ Февронья Кирилловна кукурузын хэдэн томо буурсагуудые шэлжэ абаа һэн. Тиигээд буурсагуудай дундуурхи, эгээл дүүрэн эдеэтэй томо орооһонуудые илгажа, хоёр үзүүрэйнь жэжэхэн орооһонуудые орхиһон байна. Шэлэгдэһэн орооһонууд түргөөр ургахын тулада ехэ амһарта соо уһанда дэбтээгдээд, наранай гэрэлдэ табигдаһан байгаа. Апрель һарын һүүлшын хахадта кукурузын орооһонууд утэгжүүлгэтэ горшоогхонууд соо таригдажа, һайнаар, нэгэ жэгдээр ургажа захалһан байха юм.

Кукурузын рассадануудые тариха газар һайнаар элдүүрилэгдээ һэн. Гадна, элдүүрилгэ хэхын урда тээ гектар газарта 10 тонно нютагай утэгжүүлгэнүүд оруулагдаһан юм. Горшоогхонууд соо ургуулагдаһан рассаданууд 10 сантиметр үндэртэй болоходоо полидо һуулгагдаа һэн.

Рассаданууд һайнаар дулаасаһан, шиигтэй хүрьһэндэ һуулгагдаа. Поли дээрэ һуулгагдаһанай һүүлээр гурба хоноод байхада кукуруза түрүүшынхеэ уһалагдаа. Түрүүн горшоогхонууд соо ургуулагдаад, удаань полидо һуулгагдахадаа рассаданууд хүрьһэндэ һайнаар тааража, түргэнөөр ургажа захалаа һэн.

Кукурузынгаа ургажа байха үедэ нүхэр Стрекаловская һайнаар харууһалаа. Зундаа буртаг үбһыень хэдэн дахин түүжэ хаяһан, газарайнь хүрьһые зөөлэрүүлһэн, оло дахин уһалһан байна. Газарай хүрьһэн 30-40 сантиметр гүнзэгыдэ хүрэтэр дэбтээгдэтэрээ уһалагдаһан байгаа.

Кукуруза мүн лэ нэгэ жэгдээр сэсэглэһэн байна. Тиигээд июниин һүүл багта сэсэгээ гүбижэ, намаануудайнь хоорондуур буурсагууд бии болоҗо захалаа һэн. Эшэ бүхэндэ 4—6 буурсагууд гараһан байгаа. Август һарада буурсагуудынь эдеэгээ татажа захалаа. Кукуруза сентябрь һарада хуряагдаа. 0,05 гектарһаа хоёр центнер шахуу буурсагууд хуряагдаһан байна.

Энэ жэлдэ нүхэр Стрекаловская гектарһаа 40 центнерһээ доошо бэшэ үрэһэ, 250 центнерһээ доошо бэшэ силос болохо ногоо хуряаха уялга абаа.

**А. Сахаров.**

## *Түрэл орон доторнай*

### *Иркутска ГЭС-тэ эльгээгдэхэ гидротурбина*

ХАРЬКОВ, мартын 28. (ТАСС). Иркутска ГЭС-тэ эльгээгдэхэ түрүүшын турбиные Кировэй нэрэмжэтэ заводто бэлэдхэжэ эхилээ.

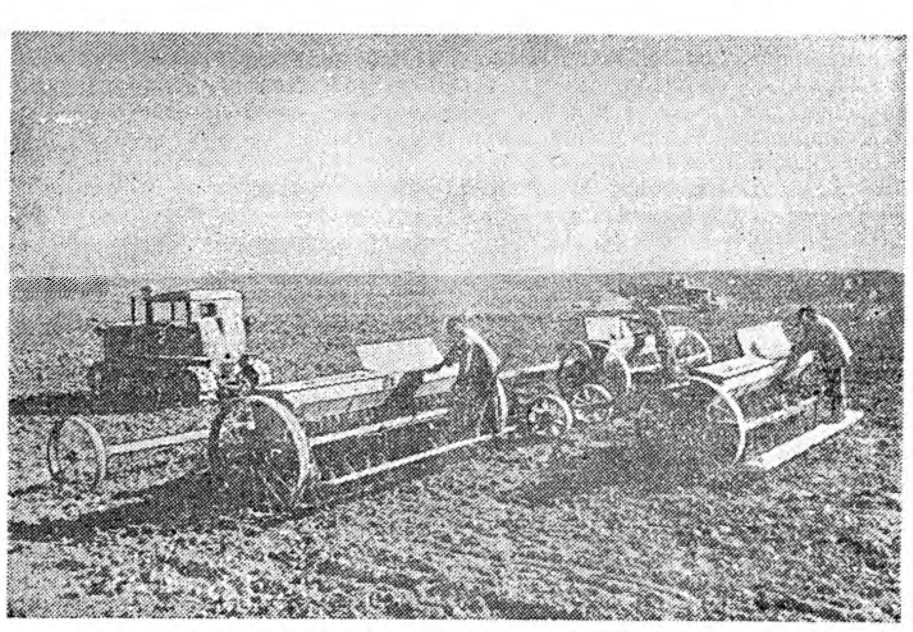
ТАСС-эй корреспонденттэй хөөрэлдэхэ зуураа, заводой гидротурбинануудай главна конструктор Н. Н. Робук иигэжэ хөөрэбэ:

—Иркутска ГЭС-эй гидротурбина бүхы түхеэрэлгэнүүдтэйгээ ба частьнуудтайгаа хамтадаа шэгнүүрынь 1125 тонно болоно. Турбиные ГЭС-эй барилгада абаашахын тула түмэр замай бүхэли состав хэрэгтэй юм. Генератортай хамтадаа турбинын үндэрынь юһэн дабхар байшантай адли байха. Гол бүхы механизмууд, мүн туһалагша аппаратура бүхыдөө автоматическа аргаар жолоодогдохо болоно.

### Шэнэ совхозуудта машинанууд эльгээгдэбэ

НОВОСИБИРСК, мартын 28. (ТАСС). Мүнөөдэр «Сибсельмаш» завод март һарын түсэбһөө гадуур бэлэдхэгдэһэн олон сеялкэнүүд, культиваторнууд ба бусад машинануудые Казахстанай шэнэ совхозуудта эльгээбэ.

Колхозно эрдэмтэ Т. С. Мальцевай системээр хүрьһэ элдүүрилхын тулада хэгдэһэн «ЛД-10» гэжэ түхэлэй мянга шахуу лущильнигууд ба 3800 гаран тракторна сеялкэнүүд жэлэй эхинһээ хойшо Казахска ССР-эй шэнэ совхозуудта эльгээгдэбэ.



**Узбекскэ ССР.** Самаркандска областиин колхозууд болон совхозууд хабарай тарилгые эхилбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сталинай нэрэмжэтэ № 8 совхоздо орооһото культурануудые тарижа байһан үе. Түрүү тракторист Надам Джамалетдинов үдэр соо нормын ёһоор 33 гектарай орондо 45 гектар хүрэтэр тарина.

**ТАСС-эй фотохронико.**

### Колхозууд автобусуудые худалдан абана

МИНУСИНСК. (Красноярска хизаар), мартын 28. (ТАСС). Үнгэрэгшэ жэлдэ Минусинска районой колхозууд үлүү гараһан продуктнуудые эд хэрэглэгшэдэй кооперацида худалдажа, ехэ олзо доход абаһан байгаа. Олоһон мүнгөөрөө тэдэнэр 40 гаран машина худалдан абаа. Һаяхан «Искра», Ленинэй нэрэмжэтэ, Фрунзын нэрэмжэтэ колхозууд олон хүнэй һууха автобусуудые худалдан абаба. Тэдэнэр бригадануудай, МТС-эй центрын ба Минусинск городой хоорондо ябадаг юм. Автобусууд колхознигуудые тарилгын хүдэлмэринүүдэй хэгдэхэ газарта абаашаха байна. Енисей мүрэнэй дэргэдэ байдаг Энгельсын нэрэмжэтэ артель катертай болоо. Олохон колхознигууд ба механизаторнууд мотоциклнуудтай, хүнгэн автомашинануудтай болонхой.

### *Сибириин хойто талада кукуруза таригдадаг болоҗо байна*

ТОМСК, мартын 28. (ТАСС). Кукуруза хадаа областиин колхозуудта таригдаһан шэнэ культура болоно. Үнгэрэгшэ жэлдэ хэдэн мянган гектар газарта кукуруза түрүүшынхеэ таригдаһан байгаа. Сибириин шэрүүн хүйтэн уларилтай байгаашье һаань, тэндэ үндэр ургаса абажа болохо юм гэжэ туршалга харуулаа.

Колхозууд энэ культурын тарилгые 4 дахин ехэдхэжэ байна.

Кукурузын тарилга квадратно-гнездовой аргаар хэгдэхэ юм. Энээниие хангахын тула МТС-үүдтэ бии байһан тусхай сеялкэнүүд хэрэглэгдэхэ, мүн тарянай сеялкэнүүд шэнээр түхеэрэгдэхэ, гараар кукуруза тариха түхеэрэлгэнүүд һайжаруулагдаха байна.

### Шэнэ газарта нүүжэ ерэлгэ

ТАМБОВ, мартын 27. (ТАСС). Шэнэ ба боро газарнуудые элдүүрилэн ашаглажа байһан районуудта бүхы бүлэнэртээ хамта нүүжэ ошохо арга олгохо гэһэн гүйлтатай олон мэдүүлгэнүүд областиин гүйсэдкомдэ колхознигууд, хүдэлмэришэд ба албахаагшадһаа ороно.

Мүнөөдэр Тамбовско областьһоо 1000 шахуу хүн Тюменскэ, Курганска областьнуудай ба Хабаровска хизаарай колхозууд болон совхозуудта нэгэ эшелоноор нүүжэ ошобо. Нүүн ошогшодой дунда олон трактористнууд, комбайнернууд, слесарьнууд, шофернууд, механигууд, мал-

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

# Хараалагдаһан хэмжээнүүдынь ехэ аад, хэгдэһэниинь бага

Партиин Яруунын айкомой ээлжээтэ пленум һаяхан боложо, КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолой үндэһөөр малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэмжээ-ябуулганууд тухай айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Доржиевай элидхэлые зүбшэн хэлсэбэ.

—Манай аймагай колхозууд,—гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ, — партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бэелүүлхын түлөө ойрын 5—6 жэл соо малажалай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ талаар ехэхэн хэмжээнүүдые хараалба. 1954 онтой сасуулбал 1960 ондо аймагай колхозууд һү һаалгые 4 дахин дээшэлүүлжэ, дунда жэшээгээр үнеэн бүриһөө 1300-һаа доошо бэшэ литр һү һаадаг болохо юм. Мүн нооһо абалгые энэ болзор соо 3,6 дахин ехэ болгохо, тэрэ тоодо нарин ба нарибтар нооһо хайшалалга 67 процент хүрэтэр дээшэлүүлхэ байна. Тиихэдэ мяха үйлэдбэрилгэ 1960 ондо хоёр дахин ехэ болохо юм.

Ниитын малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ арга боломжонуудай нэгэниинь хадаа орооһото болон тэжээлэй культурануудай ургасые һайжаруулга болоно. 1960 ондо орооһо тариянай ургасые хоёрһоо үлүү дахин дээшэлүүлхээр, кукуруза тарилгын талмай хэдэн дахин үргэдхэгдэхөөр, шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэ мүн хэдэн дахин ехэ болгогдохоор хараалагдана. Сабшалан хадалангай ургасань 2-һоо дээшэ ехэ болгогдохо юм.

Ниитын малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулгын нэгэ аргань хадаа кукуруза тарилга болоно. Энэ жэлдэ аймаг дотор 2000 гектар хүрэтэр кукуруза таригдаха байна. Гэбэшье, үгэ хэлэгшэд тэжээлэй энэ культура тухай тон бага анхарал хандуулаа. Аймагай МТС-үүд кукуруза тарилгада бэлэдхэлые хангалтагүйгөөр ябуулна. Мүнөө болотор зарим колхозууд энэ культура хаана, хэды шэнээн тариха тухайгаа хүсэд мэдэдэггүй, тусхай звенонууд байгуулагдаагүй, агротехническэ кружогуудта һуралсал эмхидхэгдээгүй байха юм.

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыдыпов болон бусад үгэ хэлэгшэд кукуруза тарилгые үргэдхэхэтэй хамта зелёнко ехээр тариха тухай тэмдэглэбэ.

—1955—1960 онуудта малажалай ашаг шэмые ехэдхэхэ тухай хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые колхоз бүхэн дүүргэжэ шадаха,—гэжэ нүхэр Цыдыпов хэлэбэ. — Энэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада ойрын 2—3 жэл соо ниитын малые шэмэтэ тэжээлээр гүйсэд хангаха хэрэгтэй.

Мүн малай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ арга боломжонуудай нэгэниинь хадаа ниитын малые һайнаар түхеэрэгдэһэн байрануудаар хангалга болоно. Байра муутай дээрэһээ малай ашаг шэмэ үгэлгэнь доошолоо. Ажахын жэлэй үнгэрэгшэ табан һара соо аймагай колхозуудай миил 30 һаалишад 220-һоо 600 гаран литр хүрэтэр һү үнеэн бүриһөө һааһан байна гэжэ пленум дээрэ хэлэгдэбэ.

—Суглаан, зүблөөн бүхэндэ малай байрануудай барилга тухай хубхай хооһоор хөөрэлдөөд лэ,—гэжэ партиин айкомой Сосновско МТС-эй зонодохи группын инструктор нүхэр Гуруев хэлэнэ,—саашаа бодото хэрэг дээрэнь тэрэнээ бэелүүлдэггүй зантайбди. Мүнөө болотор Ворошиловай, Кировэй нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудта барилгын модон гүйсэд бэлэдхэгдээгүй байһаар. Малай типовой байрануудые барилгада нютагай материалнууд хэрэглэгдэнэгүй. «Путь социализма», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд шулуугаар малай байрануудые, илангаяа силоснэ барилгануудые бодхоохо аргатай. Теэд манай эндэ модон элбэг аад лэ, хэрэглэгдэнэгүй.

Эгэтын ба Сосновско МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд пленум дээрэ шангаар шүүмжэлэгдээ. Тугалнуудые түлигдэдэггүй байрада, эхэһээнь һалгаажа түлжүүлхэ, хурьгадые кошарно-базова аргаар үдхэхэ, кукуруза тарилгын агротехникэтэй колхознигууд болон механизаторнуудые танилсуулха хэрэгтэ МТС-эй мэргэжэлтэд хайша хэрэгээр хандана. Энээн тухай үгэ хэлэһэн нүхэд Трофимов, Бандеев ба бусад тэмдэглэбэ.

Хараалагдаһан хэмжээ-ябуулганууды амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада мүнөө жэлһээ эхилэн тариянай, тэжээлэй культурануудай болон сабшалангай ургасые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Тиигэбэшье, хабарай тарилгада олохон колхозууд тон муугаар бэлэдхэнэ, агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые һулаар бэелүүлнэ. Жэшээлхэдэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Улаан туяа» колхозууд нэгэшье центнер ңаг шэбхэ тариянай газарта гаргаагүй, саһа тогтоогоогүй байһан тухайнь үгэ хэлэгшэд тон зүб шүүмжэлбэ.

Малажалые хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ колхознигууд ба механизаторнуудай хүсые элсүүлхэ шухала арга хадаа ниитэ-политическэ хүдэлмэри, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэлгэ болоно. Гэбэшье, энэ асуудал тухай элидхэлшэһээ бэшэ нэгэшье хүн хэлээгүй. Партиин айкомой секретарь нүхэр Жалсанова, МТС-үүдэй зонодохи секретарьнууд нүхэд Пелихов ба Гантимуров, колхозууд болон МТС-үүдэй партийна эхин организацинуудай секретарьнууд ниитэ-политическэ хүдэлмэри тухай нэгэшье үгэ хэлээгүй. Энэ хадаа пленумэй горьтойхон дутагдалынь болоно. Зүгөөр, аймаг дотор, илангаяа малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри хангалтагүй байһаар. Колхозууд, фермэнүүд, гүүртэнүүдэй, мүн малшадай хоорондо социалистическэ мүрысөөн ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй. Мүрысөөнэй дүнгүүд саг дары гаргагдадаггүй, малшан бүхэндэ зорилгонь хүсэд тодорхойгоор ойлгуулагдадаггүй байна.

Пленумдэ хабаадагшад ойрын жэлнүүд соо малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тухай хэмжээ-ябуулганууды тодорхойлон хэлсэжэ, дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

## Хүтэлбэрилхы кадрнуудые һургаха

Партиин Тарбагатайн айкомой бюро колхозой хүтэлбэрилхы кадрнуудай дунда ямар хүдэлмэри ябуулжа байһан тухайнь Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Болоневой тоосоо һаяхан шагнаба.

Парторганизациин бюро хүтэлбэрилхы кадрнуудые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэреэ урда жэлнүүдэйхиһээ зарим тэды һайжаруулаа. Гэхэ зуура, кадрнуудай дунда түсэбэй ёһоор саг үргэлжын хүдэлмэри ябуулжа үшөө шадаадүй. Колхозой тариянажалай бригадануудай бригадирнуудай агротехническэ һуралсал мүнөө болотор эмхидхээдүй. Мүн хүтэлбэрилхы кадрнуудай политическэ һуралсал хангалтагүйгөөр табигданхай.

Партийна бюро бригадирнуудай гол анхаралые бага зэргын, саг зуурын хүдэлмэридэ хандуулна, ажахын шухала шухала асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ үүсхэл оролдолго гаргахыень тэдэнэрһээ эридэггүй байна.

Айкомой бюро хүтэлбэрилхы кадрнуудай дунда парторганизациин ябуулжа байгаа хүдэлмэриие хаража үзөөд, эндэ элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха арга замуудые заажа үгөө.

Парторганизациин энэ хүдэлмэридэнь айкомой Ехэ-Куналейн МТС-эй зонодохи инструкторска группа туһалха зэргэтэй гэжэ айкомой бюро зааһан байна.



**Воронежско область.** Воронежско зональна туршалгын станциин научна хүдэлмэрилэгшэд нижнедевицкэ нютагай тахянуудай үүлтэрые һайжаруулха талаар ажаллажа байна. Эрхим тахянуудые шэлэн абажа, тэдэнэй харууһалга ба тэжээлые һайжаруулжа, тэдэнэр жэл соо нэгэ тахяһаа 180—200 үндэгэ абаха аргатай болоо. Үндэгэнэй дунда зэргын шэгнүүр 60—80 грамм, тиихэдэ тахяагай амидын шэгнүүр 3,5—4 килограмм болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шубуу үсхэбэрилэгшэ техник М. И. Гусева (зүүн талада), лаборантка Р. Т. Микляева гэгшэд инкубацида оруулагдаха үндэгэнүүдые шэлэн абажа байна. **ТАСС-эй фотохронико.**

## „Агитаторай блокнодой" ээлжээтэ номер

КПСС-эй Бурят-Монголой областной комитедэй пропаганда ба агитациин таһагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ номер хэблэлһээ гараба.

«Атомна дайнай аюулда эсэргүүсэхые уряалһан Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табилгын кампании СССР дотор үнгэргэхэ тухай» эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй пленумэй резолюци блокнодой түрүүшын хуудаһануудта толилогдоһон байна.

Хөөрэлдөө хэхэ материалнуудай бүлэг дотор: «Хүндэ индустри—советскэ оронoй хүсэ шадалай үндэһэн мүн», тиихэдэ «Үйлэдбэриин арга боломжонуудые дүүрэнээр хэрэглэхэ» гэжэ Кладитиин статья толилогдоо.

«Агрономой зүбшэл» гэһэн бүлэг дотор кукурузые агротехникын эрилтэнүүдэй ёһоор тариха тухай нүхэр Л. Герасимовай статья ороһон байна,

## Багшанарай үүсхэл

Байкало-Кударын аймагай Шергинскэ долоон жэлэй һургуулиин багшанар колхозой библиотекэдэ дамжуулан үгэхын тула номуудые суглуулжа эхилһэн юм. Багша Л. И. Миносьян уранзохёолшо Ч. Цыдендамбаевай бэшэһэн «Банзарай хүбүүн Доржи» гэжэ роман асаржа тушааба. Нүхэр З. И. Садовская 7 номуудые үгэбэ. Хамтадаа 30 номууд сугларһан байна.

Калининай нэрэмжэтэ колхозой правлени ба партийна организаци номуудые бэлэглэһэнэйнь түлөө багшанарта баясхалан хүргэбэ.

**З. Николаев.**

# *СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерстводэ*

Советскэ хэблэлдэ энээнэй урда тээ мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, Индиин премьер-министр г-н Джавахарлал Неру Советскэ Правительствын уряалаар энэ оной зун Советскэ Союзда ерээд ошохо байна.

Индиин премьер-министр г-н Неругэй Советскэ Союзда хэды багта ерээд ошохо тухай асуудалаар Индиин правительство ба Советскэ Союзай правительство хоёр хоорондоо һанамжануудаа абалсаһан байна. Г-н Неру энэ оной июниин ... Советскэ Союзда ерэхэ гэжэ хэлэгдээ.

*Д. УЛЗЫТУЕВ*

## Доржи Банзаров тухай гурбан шүлэг

### 1. Кяхтада

Аалин байдал... Хүүгэдэй хамтын байра.
Арбан юһэдэхи зуун жэлэй үе...
Шэмэрүүн хэлээрээ сонхо долёон, хайран,
Шэнхинэнэ жабар. Үбэлэй түлэг һүни.
Александр Пушкинай зохёол гартаа барясад,
Аман соогоо үзэглэжэ һууһан Банзаров
Ород үгэнүүдэй олоншогыень ойлгожо ядаад,
Орхибо номоо. Баран унтаа... Гансааран...
Үгытэй хүнүүдэй сэдьхэл зүрхэ уяруулһан
Үльгэршэ Борхоногы нюдэндөө хараад юм
аалам.
Али, хэн мэдэбэ, бурят арадаа суурхуулан,
Алас холын замда зорихые хүсөөш юм аалам...

### 2. Орьёл өөдэ

Казань хото. Университедэй байшан...
Халзан профессорэй үгэ зүрхэ дайрана.
Хүхэ номин Байгалай эрьеын айлшан —
Хани нүхэрөө ород хүбүүд тойроно...
...Эгээл эндэ ородой түрүү хүбүүдтэй
Эбдэршэгүй халуун нүхэсэлынь бэхижээ.
Согтой хурса нюдэдынь холые шэртээд,
Соёл эрдэмэй орьёл өөдэ эрмэлзээ...
Харин яахабши, теэд, аянда зориһон хүбүүнэй
Харгы замыень хангил хабсагай хаалай.
«Хаана ошохошниб? Байз! Эзэн шуһата хаанай
Хараалта һабарһаа мултархагүйш!»—гэлэй...

### 3. Һуулшын зам

Хуушан Иркутск—Сибириин ехэхэн хото.
Хуулиин зараса... Банзаров чиновник тушаалтай.
Бэлиг шадалаа бурядай оюун эрдэмтэ
Бараниень арадтаа үгэжэ шадаагүй—тушаатай.
Канцеляриин харха, абаахайн урьха шүлһэн соо
Халуун зүрхэнь удаанш саг соо сохилоогүй.
Хуулиин һабар, шиигтэй нойтон манан соо
Хайран бэлигынь дүлэн боложо носоогүй.
Харанхын дундаһаа бадаран носоһон зула дээр
Хоёр толгойто шуһаша бүргэд элилэй...
«Хүрөө! Иигээд лэ унтара!»,—гэһэн мэтээр
Хара һалхин даляараа һэбээ бэлэй...

## Ажалшадай митинг

Уржадэр, Бурят-Монголой пединститудай байшангай дэргэдэ Улан-Удэ городой ажалшад олоороо сугларжа, бурядай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаровта памятник бодхоогдохо талмай дээрэ митинг үнгэрбэ. Митингые Улан-Удын горсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Гурьянов нээгээд, —Бурят-Монголой республикын правительство бурядай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаровай наһа бараһаар 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ, эрдэмтын нэрэ зүүжэ байһан пединститудай һуралсалай байшангай дэргэдэ тэрэнэй памятник бодхоохо гэжэ тогтоол баталаа,—гэжэ мэдээсэбэ.

Удаань, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститудай директор нүхэр Булгадаев, культурын нэгэдэлэй шэнжэлэлгын институдай директор нүхэр Хадалов, СССР-эй Наукануудай академиин востоковедениин институдай научна хүдэлмэрилэгшэ түүхын наукануудай кандидат нүхэр Шастина гэгшэд үгэ хэлээ.

Тэрэ талмай дээрэ табигдаһан ... тагар шулуун дээрэ «эндэ бурядай түрүүшын эрдэмтэ Д. Банзаровта памятник бодхогдохо» гэжэ бэшээтэй байна.

# *Малажалай ашаг шэмые ехэдхэлгэ— бүгэдэарадай хэрэг*

«Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бүхы арадтал адляар мүн колхозно тарияшад угаа ехэ баяр баясхалантайгаар угтаба. Тус тогтоол хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, манай оронoй хүн зониие элбэг дэлбэг эдеэ хоолоор, хүнгэн промышленностиие түүхэй эдээр хангаха дэлгэрэнгы программа мүн.

Агууехэ Ленинэй заабаринуудые хүтэлбэри болгон, манай парти хүндэ индустриие бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ ябадалые өөрынгөө гол зорилго гэжэ тоолоно. Хүндэ индустри хадаа арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ, манай Эхэ оронoй оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлхэ, советскэ арадай ажана байдалые һайжаруулха ябадалай бата бэхи үндэһэ һууринь байһан ба байһааршье.

Оронoо индустриализацилгаар партиин генеральна хараа шугамые советскэ арад шууд сэхээр бэелүүлжэ, сэрэгэй урда тээхи табанжэлнүүд соо хүсэн түгэс социалистическэ индустри байгуулаа. Хүндэ индустриин үндэһэ һуури дээрэ хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность амжалтатайгаар хүгжэжэ байна.

Хүндэ индустриие хүгжөөлгэдэ туйлагдаһан амжалтануудай ашаар Советскэ Союз дэлхэй дээрэ эгээл түрүү хүдөө ажахытай болоо. Манай орон дотор 90 мянга шахуу колхозууд, 10 мянга шахуу машинно-тракторна станцинууд ба 5 мянган совхозууд тоологдоно. Советскэ гүрэн хүдөө нютагуудые эрхим шанартай техникээр хангана. Мүнөө хүдөө ажахымнай 15 хүсэтэйдэ оруулхада 1.200 мянган трактортай ба хүдөө ажахын бусад олон машинануудтай болонхой.

Социалистическэ индустриин шэнэ ехэ дэбжэлтэ хадаа хүдөө ажахын, ороoһо тарияа үйлэдбэрилгын ба малажалай эрид ехээр хүгжэлгые хангаха байна. Верховно Соведээр баталагдаһан, СССР-эй гүрэнэй 1955 оной бюджедэй ёһоор мүнөө жэлдэ хүндэ индустримнай хүдөө ажахыда машина зэмсэгүүд болон бусад продукци хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр үгэхэ байна.

* * *

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска болон мүн удаадахи Пленумэй тогтоолые хэрэг дээрэ бэелүүлэн, хүдөөгэй ажалшад зарим тэды амжалтануудые туйлаа.

Урда зүгэй зарим районуудай ехэ ган гасуурта дайрагдабашье, 1954 ондо орон доторнай урда жэлэйхидэ орходоо үлүү ехэ тариян абтаһан байна. Хартаабхын, овощиин, хлопогой, лёной ургаса нилээд ехэ болоо. Мяха, һү, үндэгэ үйлэдбэрилгэ мүн лэ ехэ болоһон байна.

Зүгөөр, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгын мүнөө үеын хэмжээн оронoйнгоо эрилтэнүүдые гүйсэд хангажа үшөөл шаданагүй. Гэхэтэй хамта, хүдөө ажахымнай эгээл гээгдэнги һалбари—малажал болоно.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум малажалай энэ гээгдэлэй шалтагаануудые элирүүлээд, ойрын 5—6 жэлэй турша соо малажалай ашаг шэмые хоёр — хоёрһоо үлүү дахин ехэ болгохо гэһэн арадай ажахын шухала зорилго табяа. 1960 ондо мяха, сало (янза бүриин), һү үйлэдбэрилгэ— хоёр дахин, үндэгэ—2,2 дахин, ноoһо (янза бүриин), 1,8 дахин ехэ болохо байна. Түбхын түрүүндэ гахай үсхэбэрилгые түргэдхэжэ, мяха үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ шухала. Тиин бэлэдхэгдэһэн бүхы мяханай 40—50 процентынь гахайн мяхан байхаар хараалха хэрэгтэй болоно. Мүн эбэртэ бодо мал, хони шахан таргалуулжа, шубуудые олошоруулжа, мяха үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ шухала.

Коммунистическэ партимнай малажалые эрид хүгжөөхэ зорилго табихадаа, тэрэниие бэелүүлхэ бүхы арга боломжонуудай бии байһые хараадаа абалсаһан байна. Колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай бии байгаа арга боломжонууд ба резервнүүдээ ашагтайгаар хэрэглэжэ шадаа һаа, малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлжэ, оронoйнгоо эрилтые дүүрэн хангажа шадаха байна. Бүхы хүдөө ажахын үйлэдбэриин гол үндэһэ һуури болохо ороoһо тариянай ажахые улам саашадань эрид хүгжөөнгүйгөөр малажалай ашаг шэмые нилээд ехээр дээшэлүүлхэ зорилго шиидхэгдэжэ шадагдахагүй. Малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхын тулада малай тэжээл болохо ороoһо тариян улам ехээр хэрэглэгдэхэ болоно. Манай эрилтэнүүдые харюулжа шадаха хэмжээтэйгээр малажалһаа ашаг шэмэ абахын тулада жэл бүридэ малдаа дүрбэн миллиардһаа дээшэ тэжээлэй тарияа бэлэдхэхэ шухала.

Ороoһо тарияа үйлэдбэрилгые ехэдхэлгэ арадай ажахыда айхабтар ехэ удхашанартай гэжэ тоолоод, КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум 1960 он хүрэтэр ороoһо тариянай валовой суглуулбариие орон дотороо жэл бүхэндэ 10 миллиард пүүдһээ доошо бэшэ болгохо гэһэн зорилго табиһан байна. Ороoһо тарияа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ шухала арга нүхэсэлнүүд хадаа хуушан газар дээрэ тарияа ехээр ургуулга, хуряалгын үедэ гээлтэ хоролтые багадхалга, шэнэ ба боро газарнуудые ашаглан элдүүрилгые саашадаа үргэлжэлүүлгэ, кукуруза ехээр тарилга болоно гэжэ Пленум заагаа.

Ниитын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ кукуруза шиидхэхы удхашанартай байна. 1960 он хүрэтэр энэ культурын тарилга 28 миллион гектарһаа бага бэшэ талмай эзэлхэ юм.

Кукуруза яахадаа үнэтэйб гэхэдэ, —гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоол соо хэлэгдэнэ, — ганса культура байһан аад, нэгэ доро хоёр ондоо үүргэ дүүргэнэ — ороoһо тариянай резервые ехэдхэнэ, мүн кукурузын эшэнүүд һайн шанартай силос болодог байна. Эдеэшэнтэһэн байха үедөө хададагдаг кукурузын бүхы талмайе хоёр ондоогоор илгабарилан хуряахада, буурсагуудһаань ороoһон гарадаг, мүн эшэнүүдыень хэрщэжэ силос болгон дарахада, шэмэтэй һайн тэжээл болодог. Илгажа хуряагдаһан буурсагуудыень силос болгон дарабал, гахайнуудые болон бусад малые, мүн шубуудые тэжээхэ ороoһо үгэдэг; кукурузын эшэнүүдые буурсагуудһаань илгажа силос болгон дарахада үнеэдэй ба бусад малай эдихэ шэмэтэ тэжээл болодог байна.

Кукурузые урда зүгтэ ургадаг культура гэжэ удаан саг соо тоолодог байгаа. Харин тэрэ культура гансал урда зүгтэ бэшэ, мүн ондоо тээшье ургажа, һайн ургаса ба ногоон тэжээл үгэхэ байна гэжэ дүй дүршэл харуулба. Үнгэрэгшэ жэлдэ центральна областьнуудта, Белоруссида, Прибалтикада, Уралда, мүн оронoй, хойто районуудта кукуруза таригдаһан байна.

Хүдөө ажахын зарим хүдэлмэрилэгшэд кукурузые хоёр болгон хубаажа, «ороoһо» ба силос дараха «ногоо» абахаар хараалжа тариха гэһэн буруу һэдэлгэ гаргана. Энэ хадаа ороoһо тарияа үйлэдбэрилгэдэ һаад ушаруулжа болохо байна. Шэнииисын лэ ургадаг газарта кукуруза тарихада эдеэшэнтэһэн ургаса үгэжэ шадаха гэжэ түрүү дүй дүршэл харуулна. Тиимэһээ кукурузаһаа тариянай һайн ургаса абтаха байна.

Малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ кукуруза ехээр тарилга тон ехэ удхашанартай. Оронoй элдэб районуудта кукурузын эрхим ургаса абтана. Украинада үндэр ургасын мастернууд Марк Озерный, Степанида Виштак, Евгения Долинюк болон бусад жэл бүри кукурузын га бүриһөө 80—100 центнер, тиихэдэ зарим участогуудһаа 200 центнер ороoһо абадаг байна.

Энэ дүй дүршэлые бүхы колхозууд, совхозуудта нэбтэрүүлхын тулада мүнөөнһөө эхилээд, кукурузые севооборотой полинуудта зүбөөр тарихын, һайн шанартай үрэһэ утэгжүүлгэ бэлэдхэхын, агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй.

Малажалай тэжээлэй базые бэхижүүлхэ хэрэгтэ туйлай ехэ анхарал хандуулжа, КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум хээрын бэлшээри ба сабшалан һайжаруулха, тэжээлэй корнеплодуудай, капустын ба бусадай тарилгые үргэдхэхэ, ургасыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ зааһан байна. Бүхы түрэлэй малые хангажа шадаха хэмжээтэйгээр колхоз, совхоз бүхэндэ тэжээлэй культурануудай тарилга хэхэ шухала.

* * *

Малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ гэһэн бүгэдэарадай зорилгые бэелүүлгэдэ машинно-тракторна станцинуудай үүргэнь хэмжээлэшэгүй ехээр ургаа. КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые бэелүүлэн, түрүү МТС-үүд ниитын малажалые хүгжөөхэ хэрэгтэнь харьяата колхозуудтаа нилээд ехэ хүдэлмэри хээ. Колхозуудта малажалай фермэнүүдые комплексноор механизацилха талаар ехэ хүдэлмэри хэһэн Московско областиин Раменска МТС-эй дүй дүршэл нилээд һайшаалтай.

Зүгөөр, түрүү МТС-үүдэй дүй дүршэл бүгэдын шадабари болоогүй байһаар. Олон областьнууд, хизаарнууд ба республикануудта МТС-үүд тэдэнэй урда парти, правительствын табигдаһан зорилгые дүүргэнгүй, малажалые хүгжөөлгэдэ хайша хэрэгээр хандана. Тэдэнэр тэжээлэй база байгуулха тэмсэлдэ үшөө ... оролсоогүй байһаар. Тэжээл бэлэдхэлгын ажал ехэтэй хэдэн хүдэлмэринүүд механизацилагдаагүй байна.

Иимэ байдалые саашадаа тэсэхэ гүй. Малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилгада МТС-үүд колхозуудта ехэ туһа хүргэхэ уялгатай. Тариянажалайхидал ... МТС-үүд малажалһаа мяха, һү, ноoһо ба бусад продуктнуудые ... абалгада шиидхэхы хүсэн болохо ёһотой. Тэжээл бэлэдхэлгын ба малажалай фермэнүүдэй хүдэлмэринүүдые комплексноор механизацилха хэрэг МТС-үүдтэ бүхыдөө даалгагдана.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум малажалай барилгануудые, ... лоснэ түхеэрэлгэнүүдые хэлгэдэ ...гаар анхарал хандуулһан байна.

Барилгын хүдэлмэринүүдые ... тулада саг үргэлжын бригадануудые эмхидхэжэ, тэдэниие дүй дүршэлтэй бригадирнуудаар хангахыень, бригадирнуудые һургахыень, барилгануудые шухала хэрэгтэй зэр зэмсэгээр хангахыень колхозуудта Пленум һайшаан дурадхаа

* * *

Малажалда хайша хэрэгээр ... дахаяа болижо, орон дотороо малажалай ашаг шэмые саашадань улам ехэ болгохо зорилгые шиидхэхэдэ бүхы коммунистнуудай, комсомолецуудай, колхознигуудай, МТС ба совхозуудай хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй хүсые элсүүлхые КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудые уялгалһан байна.

**С. РОЗЫГРАЕВ**

# РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

**Бүхы советскэ арадтаяа хамта манай республикын ажалшад КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Мүнөө республикымнай колхозууд болон совхозууд хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха, малнуудаа тобир тарганаар, хоролтогүйгөөр ондо оруулхын түлөө тэмсэнэ. Тиимэһээ колхознигууд, механизаторнууд ба малшадые һайн байра байдалаар, тэдэнэй культурна эрилтые гүйсэд хангаха гээшэ тон ехэ удхашанартай.**

**Теэд зарим газарнуудта ажалшадай ажаһуудалай ба культурна эрилтэдэ хойрогоор хандадаг баримтанууд үзэгдэнэ. Энээн тухай хэлэгдэһэн ажалшадай хэды бэшэгүүдые доро толилбобди.**

## Колхознигуудай байдал улам һайжарна, культурна болоно

[19]51 ондо Ульдиргын сомоной гур[бан] колхоз хамтаржа, «Коммунизм» [гэжэ] томодхогдоһон колхоз болоо. Тэрэ гэһээр тус колхоз экономи[кын] талаараа хүгжэжэ, колхозни[гуу]дай байдал улам һайжаржа, куль[турна] боложо байна. Колхозой дэр[гэдэ] 2 амбулатори, долоон жэлэй [нэгэ] һургуули, хоёр эхин һургуули, [тиигээ]д номтой хүдөөгэй библио[тека], хүдөөгэй ба колхозой клу[б], Усть-Эгэтын сельпогой 3 мага[зин] [х]оршодог юм. Сомон дотор нэгэ [стацион]арна кино ябажа, колхознигуудта [кино]фильмнүүдые харуулна.

[К]олхоз мүнөө түбхинэжэ, болбо[сон] [ж]ухэлтэй боложо байна. Үнгэрэг[шэ] жэлдэ колхозой центральна [үсэ]дба дээрэ колхознигуудай ажа[һуух]а 13 гэр, мүн правлениин, улаан [булан]гай гэрнүүд, автогараж бариг[даа]. Энэ жэлдэ 250 хүнэй багтаамжа[тай] уншалгын залтай библиотекэ, [клуб] һэльбэн табигдахаар хараалаг[даа]. Хүдөө ажахын хүндэ хүдэлмэ[риие] механизацилха хэрэгтэ ехэ ан[хар]ал хандуулагдана. Колхоздо ме[хани]зированнэ ток хүдэлмэрилнэ, [ц]уралаар хүдэлгэгдэдэг тээрмэ, [пил]на,точильна станогууд, пило[рама] бии. Мүнөө эндэ 80 мориной [хүсэ]тэй локомобиль асарагдаад, тод[хог]жо байна.

[К]олхозой олзо доход жэл бүри [дээш]элжэ, колхознигууд баян ша[тай] болоно. 1954 ондо колхозой [олзо] доход, 1953 онойхитой сасуул[ахад], 600 мянган түхэригөөр дээшэлһэн байна. Энээнэй ашаар колхозой гэшүүд ажалта үдэртөө 4 түхэриг мүнгэ, мүн мяха, ороохо абаа. Колхозой адуушан Базаржаповай бүлэ ажалта үдэртөө 7800 түхэриг, 150 килограмм мяха, 10 центнер ороохо абаһан байна. Колхознигууд өөһэдынгөө хэрэглэлһээ үлүү гараһан продуктнуудые худалдажа, һайн хубсаһа, мебель болон гэрэй бусад хэрэгсэлнүүдые абана.

Колхознигууд сүлөөтэй сагаа хүхюун сэнгэлигээр, культурнаар үнгэргэхэ арга боломжотой. Тэдэнэр хүдэлмэриингөө һүүлээр клубуудта ошожо, лекци, элидхэл шагнана, концерт харана. Колхознигуудай бүлэ бүхэн газетэ, журнал захижа, уншадаг болонхой.

Энэ колхозой гэшүүд КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бодотоор бэелүүлэн, ниитынгээ адуу малай тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэнхэй. Мүнөө эндэ малажал эрхилхэ түрүү арга методууд нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Туганнуудые эхэһээнь һалгаажа түлжүүлхэ арга һүнэй-товарна фермын гурбан гүүртэдэ амжалтатайгаар хэрэглэгдэнэ. Хониной фермэ дээрэ хурьгад кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэдэг болоо.

Колхозойнгоо экономикые хүгжөөжэ, олзо доходые арьбадхажа, өөһэдынгөө ажабайдалые улам һайжаруулхын түлөө эндэхи колхознигууд үнэн сэхээр ажаллажа байна.

**Ш. Дугаров.**

## Һайн шанартай бууза хэдэг болохо

[К]авказай республикануудта [ш]ииэзын шашлыгууд, Украинада [бо]рщ, Дунда Азида—бисбармак [ба] мэтын бусад эдеэнүүд элбэгээр [хэ]ээлагдадаг байна. Манай Бу[рят]-Монголдо национальна блюдэ[нүүд]эй нэгэниинь бууза болоно. [Ула]н-Удын столовонуудай трестын [рест]орануудта, шашлычнада буу[за] наймаалдаг. Бууза эдихэп тула[да] хүнүүд олоороо ородогшье байна. [Теэд] эндэ бэлэдхэгдэһэн буузын ша[нар] [ажал]шадай эрилтые ханга[даг]гүй.

[Ж]ахил хээд, нилээд хүлеэһэнэй [һүүлдэ] официанткын асарһан бууза [дээ]рэ хурга зузаан талхаар оройг[ооршо], досоохи мяханиинь тон жэ[шээ] машиндагдаһан дээрэһээ шүү[һэгүй] хатуу, амта шэмэгүй байдаг. [Иимэ]эр бууза бэлдэхээ болихо хэрэгтэй. Ажалшадай эрилтые гүйсэдөөр хангахын тулада столовонуудта бууза бэлэдхэгшэдые суглуулжа, тэдэнэртэ бууза һайнаар хэхэ тушаа заабари үгэбэл һайн байгаа.

Улан-Удын Куйбышевска үйлсэдэхи № 10 столоводо мяха шанадаг юм. Теэд тэндэ дан ехэ яһатай, туранхай, ямаршье мяхан һаа миил уһанда бусалгагдадаг. Энэ баһа буруу. Мяха шанахадаа шүлэндэнь мангир, перец, дабһа тааруулан хэхэ хэрэгтэй.

Национальна блюдэнүүдэй шанарые һайжаруулхын тулада столовонуудай трестын, республикын Худалдаа наймаанай министерствын хүтэлбэрилэгшэд таараха хэмжээ абаха ёһотой.

**Ц. Дамбаев.**

## [Б]арилгын проектнүүдээр дутанабди

[М]алажалые улам саашань хүг[жөөх]ын тулада тэжээлэй бата бэхи [бааз]а байгуулхатаяа хамта малые [дула]ан, һайн байраар хангаха шу[хала]. Теэд Закаменай аймаг дотор [мал]ай байра барилга удаарууулаг[дана]. Юуб гэхэдэ, колхозуудай ба[рилг]ын бригаданууд зохихо проект[нүүд]ээр саг соогоо хангагданагүй.

[БМ]АССР-эй Министрнүүдэй Сове[тэй] дэргэдэхи колхозно-барилгын [упра]влени зохихо проектнүүдые аймагай гүйсэдкомой колхозно-ба[рилг]ын таһагта саг соонь эльгээдэг[гүй]. Тиимэһээ зарим колхозуудта [барил]гын материал бэлэдхэгдээд, [тэдэ]ё бариха газарнуудта зөөгдэн[хэй] байбашье, барилга хэжэ эхил[хэ] аргагүй байна.

[«П]обеда», Хрущевой, Молотовой, [Ста]линай нэрэмжэтэ колхозууд пило[рамат]гүй дээрэһээ барилгын модо [бэлд]эхэ аргагүйдэнэ. Сталинай, [Мол]отовичын, Хамнейн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудта пилораманууд тодхогдонхойшье һаа, нефтедвигательгүй дээрэһээ хүдэлнэгүй. Аймпотребсоюз шифер, хадааһан, хушалтын түмэр гэхэ мэтые аймагай колхозуудта худалданагүй.

Колхозуудые барилгын материалнуудаар болон проектнүүдээр хангахые гуйжа, колхозно барилгын управлениин начальник нүхэр Сметанинда 1954 ондо хандаһан байгаабди. Нүхэр Сметанин энэ эрилтыемнай дүүргэхэб гэжэ найдуулһан аад, мүнөө хүрэтэр проект эльгээгээгүй байһаар.

Малай байрануудай барилгые түргэдхэхын тула колхозуудые хэрэгтэй проектнүүдээр хангаха шухала.

**Г. Захаров,** Закаменай аймагай Соведэй гүйсэдкомой колхозно-барилгын таһагай техник-барилгаша.

## Бэелүүлэгдээгүй тогтоол

[Ж]эдын аймагай Чесанын сомо[ной] «Коммунизм» колхоздо типовой [электро]станци баригдажа байнхай. [Энэ] барилгада республикын «Сель[электро]гой» конторо туһална. Мү[нөө] электромонтажна бригаданъ тус [колх]оздо хүдэлмэрилнэ. Гэбэшье, [колх]озой хүтэлбэрилэгшэд барилгын [хүдэл]мэриие хойшо татана. Үндэр[хүсэ]дэлэй линии татахын тула столб[нууд]ые һуулгаха 100 нүхэ колхоз [малта]ха ёһотой аад, тэрэнээ бэлдэ[дэггүй].

[Гад]на, 1954 оной ноябрь соо [«Ком]мунизм» колхозой гэшүүдэй, [тус]ын сомоной эмхи зургаануу[дай] хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суг[лаан] боложо, айл бүхэн столбын [нэ]гэ-нэгэ, организаци бүхэн зур[гаа]-зургаан нүхэ малтаха гэһэн тог[тоол] гаргаһан байгаа. Теэд тэрэ тог[тоол] [э]сэндээ хүргэгдэнгүй, колхозой правлениин шкаф соо, сомоной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Буханеевэй столой шэл доро бүхөөр дарагдашоо.

Энэ хүдэлмэриие түргэдхэхэ хэрэгтэ колхозой правлениин, мүн нютагай Соведэй анхаралаа хандуулдаггүй тухай электромонтажна бригада аймагай гүйсэдхэхэ комитедтэ телефоноор ба бэшэгээр мэдээсэһэн байна. Теэд бодото хэмжээ абтаагүй байһаар. Электролинии татаха столбнууд бэлдэгдэһэн байбашье, тэдэниие һуулгаха нүхэнүүдэй малтагдаагүй тула хэбтэжэ байна.

Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цынгуев электростанциин барилгые түргэдхэжэ, колхозоо электрын гэрэлтэй болгохо гэжэ оролдоногүй.

**Г. Гынденов,** «Сельэлектро» конторын электромонтажник.

## Шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнууд

Кяхтын педагогическа училищиин бурят-монголой отделениин 4 курсда 80 гаран хүн һурана. Энэ отделениие дүүргээшэд республикын хүдөө нютагуудай бурят эхин һургуулинуудай багшанар боложо гарана.

Гэбэшье, энэ отделениин студентнэрэй һуралсалда бага анхарал табигдана. Студентнэр бурят-монгол хэлэнэй грамматика, литература, бурят-монгол хэлэ эхин һургуулида зааха методико гэһэн предмедүүдые үзэдэг. Энэ предмедүүдынь бурят һургуулинуудай багшанарай гол мэргэжэлынь боложо үгэхэ ёһотой. Теэд «Эхин һургуулида бурят-монгол хэлэ зааха методико» гэжэ ном нэгэшье студентдэ байхагүй, училищиин библиотекэдэшье, Кяхта городой номой магазиндашье иимэ ном үгы юм. Энэ ном 1947 ондо 1000 хэһэгээр хэблэгдэжэ гаргагдаһаар, дахин хэблэгдээгүй. «Методикын ном хаанаһаа олохоб?» гэжэ багшанарһаа асуухада «худалдаанда байхагүй, энэ ном заһабарилагдаад 1954 оной эхеэр хэблэлдэ ороо юм, уданшьегүй ерэхэ ёһотой» гэжэ харюусадаг. Теэд Бурят-Монголой гүрэнэй номой хэблэл «Эхин һургуулида бурят хэлэ зааха методикын» ном хэзээ хэблэжэ гаргаха юм гэжэ студентнэр ба багшанар хүлеэжэл байдаг.

Бурят-монгол отделениин студентнэртэ дуунай урогууд болодог. Теэд студентнэр нэгэшье бурят дуу дуулажа һурадаггүй байна. Дуунай багша Тарасоваһаа: Юундэ бурят хэлэн дээрэ дуу дуулуулжа һурганагүйбта?» гэжэ асуухада «эхин һургуулида дуулаха бурят дуунуудшье үгы, гадна, би бурят дуу дуулажа шададаггүйб» гэхэ мэтээр харюусадаг зантай.

Зүгөөр, эхин һургуулиин һурагшадай дуулахаар бурят дуунууд тон хомор, бии байһан нэгэн—хоёр дуунуудай үгэнүүдые ойлгохонь бэрхэ юм. Бурят-Монголой уранзохёолшод үхибүүдэй дуулаха дуунуудые юундэ зохёоногүйб? Республикын Культурын министерство үхибүүдэй дуулаха дуунуудай сборник юундэ хэблүүлнэгүй гээшэб?

Гадна, Кяхтын педагогическа училищиин бурят-монгол отделениин 3—4-дэхи курснуудай студентнэрэй педагогическа практика муугаар эмхидхэгдэнхэй. Эдэ студентнэр Кяхта городой ород һургуулинуудта практикада гарана. Городой һургуулинууд бултадаа нэгэ комплектнэ (класс бүхэндэ нэгэ багша заадаг) юм. Тиихэдэ манай республикын хүдөө нютагуудай бурят эхин һургуулинууд булта шахуу хоёркомплектнэ (нэгэ багша хоёр класста, зарим газарнуудта нэгэ багша 4 класста заана) байна. Хоёркомплектнэ һургуулида ажаллаха гээшэ ехэ илгаатай, хоёр дахин хүндэ байха зэргэтэй. Юундэб гэхэдэ, хоёр классай һурагшадта нэгэ доро ажаллахадаа сагаа зүбөөр хубааха, классуудайнгаа һурагшадтай урогуудай хоорондо хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхадаа мүн баһа үхибүүдэй наһыень хаража, хоёр ондоогоор хандаха шухала. Тиимэһээ саг ехэ хэрэгтэй болоно. Иимэ хүдэлмэридэ эртээнһээ бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ бурят-монгол отделениин студентнэрэй педагогическа практикадахи заагдаһан дутагдалнуудые саашадаа тэсэжэ болохогүй. Тэдэнэр урок үгэжэ эхилхэдээ хоёркомплектнэ бурят һургуулинуудта ажаллажа туршаха зэргэтэй. Тиигээ һаа һайн мэргэжэлтэй багшанар боложо гараха байна.

Кяхтын педагогическа училищиин бурят-монгол отделениин студентнэрэй һуралсалдахи дутагдалнуудые усадхахын тулада республикын Гэгээрэлэй министерство зохихо хэмжээ түргөөр абаха бэзэ гэжэ хүлеэгдэнэ.

**Б. Ванчиков,** училищиин 3-дахи курсын студент.

## Бэрхэшээлнүүдһээ тэргэдэһэн инженер

Коммунистическэ партиин уряада харюусан, хүдөө ажахыда хүдэлмэрилхэ гэжэ шиидэһэн Улан-Удын паровозо-вагонно заводой шэрэм шудхалгын цехын начальник инженер Вахрушкин 1954 оной январьда Бага-Куналейн МТС-эй директор болгогдон эльгээгдэһэн байгаа. Теэд инженер Вахрушкин энэ хүндэтэ даалгабариие дүүргэжэ шадаагүй. Тэрэ хадаа МТС-эй директорэй хүдэлмэридэ тохёолдодог бэрхэшээлнүүдһээ айжа, энэ тушаалһаа гараха һэдэлгэтэйгээр «ажалладаг» болоо һэн. Инженер Вахрушкин ажалдаа хойрогоор хандадаг, механизаторнууд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ шэрүүнээр хандадаг дээрэһээ энэ тушаалһаа сүлөөлэгдэһэн байгаа. Удаань МТС-эй машина заһабарилгын мастерскойе даагшаар хүдэлмэрилхэ зуураа, Вахрушкин энэ тушаалдаа баһал харюусалгагүйгөөр хандаа. Хүдөө ажахыда хүдэлмэрилхэ бэрхэшээлнүүдһээ айгаад, зорюута хойшоо буляалдаһан Вахрушкиниие Хүдөө ажахын министерство МТС-эй хүдэлмэриһөө сүлөөлһэн, партиин айком тэрээндэ партийна шанга зэмэ үгэһэн байна.

Мүнөө Вахрушкин заводто бусажа ерээд, булад шудхалгын цехын халаанай начальнигаар ажаллана. Парти, правительствын, ПВЗ-эй хүдэлмэришэдэй найдабариие харюулжа шадаагүй Вахрушкиниие заводто хүтэлбэрилхы тушаалда абаһаниинь гайхалтай.

**А. Заводской.**



—Минии стол дээрэхи юумые бү хүдэлгэгты: намайе МТС-тэ хүдэлмэрилхөөр эльгээхэнь—удангүй һөөргөө ерэхэб!

**ТАСС-эй фотохронико.**

## Культбаза малшадай байра болгогдошоо

Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй нилээд олониинь малажалай холын гүүртэнүүд болон фермэнүүдтэ ажаллана. Тиимэһээ колхозой правлени, партийна организаци тэдэ малшадай культурна эрилтые хангахын тула энэ оной үбэлжэлгын үедэ малажалай холын гүүртэнүүд дээрэ культбазануудые эмхидхэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа.

Иимэ культбаза Семо гэжэ нютагта эмхидхэгдэжэ, малажалай табан гүүртын малшадые хангаха байһан юм. Культбазын байха гэр шэнэ газарта урилагдажа табигдаһан, «Родина» гэжэ радиоприёмник тодхогдоһон байна. Мүн республиканска, аймагай газетэнүүд асарагдадаг болоһон, библиотекэ эмхидхэһэн, баани түхеэрэгдэһэн байгаа.

Теэд, энэ һайн үүсхэл хүсэд бэелүүлэгдээгүй. Культбаза гэжэ түхеэрэгдэһэн гэр малшадай байра болгогдошоо. Радиоприёмнигшье дуугарнагүй, баани түлигдэнэгүй. Мүнөө малшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулагданагүй, лекци, элидхэл уншагданагүй. Эндэ ханын газетэ, «Дайшалхы хуудаһан» гаргагданагүй, газетэ, журналнууд хаа яа асарагдана. Малшадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд саг соогоо гаргагданагүй, показателиин доска эмхидхэгдээдүй байһаар.

Уланай сельпо (түрүүлэгшэнь нүхэр Бубеев) малажалай гүүртэ болон фермэнүүдтэ нүүдэл наймаа абаашанагүй. Тэрэшэлэн Уланай фельдшерскэ пунктын хүдэлмэрилэгшэд малшадта медицинскэ туһаламжа багаар үзүүлнэ. Культбазын дэргэдэ зоотехническэ һуралсал эмхидхэгдэһэн аад, занятинь саг соогоо үнгэргэгдэнэгүй.

Малшадай дунда ябуулагдадаг культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ Уланай сомоной интеллигенци хабаадалсанагүй. Эндэхи долоон жэлэй һургуулиин багшанар малшадай дунда хөөрэлдөө үнгэргэнэгүй.

Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Устинов, партийна организациин секретарь нүхэр Раднаев дурсагдаһан культбазые малшадай дунда ябуулагдадаг культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин ёһотой гуламта болгохо гэжэ оролдохо ёһотой. Культбазын хүдэлмэридэ багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хабаадалсажа, малшадай дунда лекци, хөөрэлдөө үнгэргэдэг болохо бэзэ гэжэ найдагдана.

**В. Тараскин.**

## Кино харуулха графигаа сахинагүй

Түнхэнэй аймсоведэй гүйсэдкомой культурын таһагай киномеханик Сороковиков ажалдаа хойрогоор хандана. Энэ киномеханик «Путь коммунизма» гэжэ томодхогдоһон колхозой гэшүүдтэ кино харуулха графигаа сахинагүй, заримдаа олон үдэрэй туршада энэ колхоздо ерэнэгүй. Кино муугаар харуулагдана, лентэнь ходо таһарна, абяанинь ойлгосогүй байдаг. Энэ киномеханик ажалдаа һогтуугаар гарадаг, аппаратураяа саг соонь шалгажа үзэдэггүй байна.

Үхибүүдтэ зорюулагдаһан кинофильмнүүд үсөөнөөр харуулагдана. Хэнэйшье мэдэхээр эдир харагшадта зорюулагдаһан кинофильмнүүд олоор гаргагдана, эдэниие саг соонь харуулха гээшэ кинофикациин хүдэлмэрилэгшэдэй нангин уялга болоно. Теэд үхибүүдтэ зорюулагдаһан кинофильмнүүд Жемчугэй хүдөөгэй клубта хаа яа асарагдана. Тус клубта стационарна киноустановко тодхогдонхой, тиимэһээ үдэрэй сагта кино харуулха арга боломжо бии. Гэбэшье, үхибүүдтэ зорюулагдаһан кинокартина хаа яа асарагдахадаашье, үдэшын 8 часта табигдана. Тэрэшэлэн һурагшадай хаража болохогүй кинокартинын харуулагдахада үхибүүд олоороо оруулагдана.

Аймсоведэй гүйсэдкомой культурын таһагые даагша нүхэр Беломестных, тэрэниие кинофикациин талаар орлогшо нүхэр Шерстов кино харуулгые гуримшуулха тушаа хэмжээ абаха ёһотой.

**С. Хихаев, Б. Бирбаев.**

## Ажалшадай эрилтэ хангагданагүй

Хориин аймагай Дээдэ-Курбын сомоной Тэгдэ тосхондо Калининай нэрэмжэтэ колхозой олон гэшүүд ажаһууна. Эдэ колхознигуудай ажаһуудалай ба культурна эрилтэ гүйсэд хангагданагүй. Тус тосхондо Арын сельпогой магазин бии аад, муугаар хүдэлмэрилнэ. Энэ магазинда үргэн хэрэглэлэй эд бараан, эдеэ хоолой зүйлнүүд хомор юм.

Мүн эндэхи медицинскэ пункт ажалшадай эрилтые хангажа шаданагүй. Юуб гэхэдэ, тус пунктда элдэб эмүүд, медицинскэ хэрэгсэлнүүд дутана. Колхознигуудай бэеын элүүрые сахиха талаар хүдэлмэри хэгдэнэгүй, медицинскэ темээр лекци уншагданагүй.

Колхознигуудай гэртэ оруулагдаһан радио муугаар дуугарна. Аймагай хэлхеэ-холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэд радиолиниин ба точконуудай техническэ харууһа эмхидхэнэгүй. Тиимэһээ зарим газарта радиогой оройдоо дуугардаггүй ушарнууд үзэгдэнэ.

Гадна, тус колхозой ажалшадта кино саг соогоо харуулагданагүй. Колхозой центр дээрэ 1955 оной турша соо хоёр кинокартина асарагдаа һэн. Ойбонто гэжэ тосхондо ажалладаг малшад ба бусад колхознигууд хэдэн һара соо кино хараагүй байһаар. Тус тосхоной ажалшадта кино харуулха уялгатай киномеханик Борисова шадабари багатайшье һаа, һайнаар хүдэлмэрилхэ гэжэ оролдоногүй. Тиимэһээ кинокартина хаа яа асарагдахадаашье, муугаар харуулагдана.

Аймагай хэлхеэ-холбооной конторын, аймпотребсоюзай, арадай элүүрые хамгаалха таһагай урда Тэгдэ тосхоной ажалшадай эрилтые хангаха тушаа эрилтэ колхозой правлени табиха ёһотой.

**Г. Цыренов.**

## Хэрэгтэй эд барааень асарха

Мухаршэбэрэй аймагай «Улаан Шулуутай» колхозой дэргэдэ Никольскын сельпогой (түрүүлэгшэнь нүхэр Ерофеев) 2-дохи ба 3-дахи магазинууд бии. Эдэ магазинууд колхознигуудые эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, эд бараагаар хангахаһаа гадна, малай арһа тушааһанай андалдаанда эд бараа худалдаха ёһотой юм. Теэд энэ оной гараһаар тус магазинуудта арһанай андалдаата эд бараан оройдоо асарагдаагүй.

Колхознигууд арһа тушаажа абадаг агентда арһаяа тушаагаад, гэрэнэйнгээ квитанциие гартаа абанхайшье һаа, андалдаата эд бараа абажа шаданагүй. 1954 оной турша соо мүртэй эд бараанай асарагдаагүй дээрэһээ, мүн үнгэрэгшэ жэлнүүдэй зарим квитанцинуудта юумэн абтаагүй байһаар. Хэрбээ андалдаата эд бараанай саг соогоо асарагдадаг байгаа һаа, колхознигууд хэрэгтэй юумэеэ һаадгүй абаха һэн.

Аймпотребсоюзай ба тус сельпогой хүтэлбэрилэгшэд андалдаата эд бараа магазинуудта асарха тушаа ямаршье анхарал хандуулнагүй. Тэдэнэр эд бараа худалдаха түсэбөө дүүргээл һаа хэрэг бүтээ гэжэ һанадаг юм. Арһа тушааһан квитанцяараа хэрэгтэй эд бараа абахын тула колхознигууд аяар 18 километр газарта байдаг Никольск тосхон гү, али ондоо тээшээ ошохо баатай болоно.

**Д. Номинов.**

## Радиолини хэзээ татагдаха юм?

Торийн аймагай «Улаан Бургалтай» гэжэ томодхогдоһон колхозой центр — Доодо Бургалтай тосхоной олонхи гэрнүүдтэ радиоточконууд оруулагдаадүй байһаар.

Зарим гэрнүүдтэ, эмхи зургаануудта оруулагдаһан радиолини мүнөө таһаршанхай, тиимэһээ ажалшад радио дамжуулга шагнаха аргагүйдэнэ.

Тус тосхоной аймагай центрһээ холо бэшэшье һаа, хэлхеэ холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэд тэрэниие хүсэд радиофикацилха тушаа һаналаа табинагүй. Радиолини хэзээ татагдажа, колхознигууд радио шагнаха аргатай болохо юм?

**Г. Батуев.**

# Силоснэ барилгануудые олоор хэе

*Нүхэд колхознигууд, механизаторнууд! Энэ жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ силос дарагдаха байна. Тиимэ хадань барилгын материал бэлэдхэхэ, барилга хэхэ хүдэлмэри мүнөөнһөө үргэнөөр ябуулагдаха ёһотой*

## Шулуугаар барилга хэхэдэ һайн

Үнгэрэгшэ жэлдэ манай аймагай колхозуудта малай байранууд болон бусад барилганууд хэзээ хэзээнэйхиһээ олоор баригдаа. Хамта малай 30 гаран байранууд шэнээр баригдаһан байна. Малай байрануудые барилга илангаяа «Путь Октября», Ворошиловай, Куйбышевай нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудта һайнаар ябуулагдаа һэн. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз жэл соо үнеэдэй, хонидой, шубуудай байха типовой байрануудые, мүн малшадай һууха олон гэрнүүдые баряа. Эндэ үнгэрэгшэ жэл барилгын түсэб дүүргэгдээ һэн. Энэ колхоздо мүнөөшье барилга хэгдэһээр, мүн барилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри муу бэшээр ябуулагдана. Һаяхан барилгын бригадынхид энэ жэлдэ хюрөөдэгдэхэ модоёо пилорамын хажууда зөөжэ дүүргээ. Дүйтэй барилгашан Даниил Романович Серебряников бригадые хүтэлбэрилнэ. Энэ жэлдэ тус бригадынхид үнеэдэй, хонидой, гахайнуудай байха нэгэ-нэгэ типовой байра, силоснэ нэгэ набтар башни, нэгэ траншей болон бусад барилгануудые бариха юм. Эндэ барилгада хэрэглэгдэхэ шулуун, цемент гэхэ мэтэ хүсэд хүрэхөөр бэлдэгдээ. Мүн тэрэшэлэн Калининай нэрэмжэтэ колхоздо барилгын хүдэлмэри яһала һайнаар ябуулагдажа байна. Мүнөө эндэ таряанай склад шэнээр баригдажа байнхай. Тэндэнь 45 хүн, ашаанай автомашина, хэдэн мори тэргэ хүдэлжэ байна.

Энэ жэлдэ аймагай колхозуудта силоснэ барилганууд илангаяа олоор баригдахаар хараалагдана. Хамта 6575 тоннын багтаамжатай 59 набтар башни, 11950 тоннын багтаамжатай 62 траншей баригдаха байна. Эдэ барилганууд гол түлэб шулуугаар хэгдэхэ юм. Мүнөө 11900 кубометр шулуун бэлдэгдэнхэй. Энэ бэлдэгдэһэн шулуун барилгада барагсаан хүрэхэ байна.

Шулуугаар барилгануудые бодхооходо олон жэлнүүдтэ хүрэхэ байра болохоһоо гадна, барилгын хүдэлмэри ехээр хүнгэржэ, үнэ сэнгынь химдаржа үгэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозуудтамнай хэдэн олон байранууд шулуугаар баригдажа, энэ аргын үлүү һайн байһые колхознигууд болон механизаторнууд ойлгожо абаа һэн. Энэ жэлдэ манай колхозуудта бүхы барилганууд гол түлэб шулуун ханатайгаар баригдаха юм.

Малай байранууд болон бусад барилгануудые бодхоохо хэрэгтэнь харьяата колхозуудтаа Ехэ-Кударын МТС яһала һайнаар туһална. Мүнөө энэ МТС-эй 6 трактор, олон механизаторнууд барилгын материалнуудые бэлэдхэлгэ, зөөлгэ дээрэ хүдэлмэрилжэ байнхай.

Гэбэшье, мүнөө барилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэрие удаарууижа байһан зарим колхозууд бии. Илангаяа Хамнигадайн МТС-эй харьяата колхозуудта барилгын модо отолхо, зөөхэ, шулуу болон бусад материалнуудые бэлэдхэхэ хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Нүхэр Соковиков түрүүлэгшэтэй Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо байгша ондо үнеэдэй байха—2, тугалай—1, хонидой—2, шубуудай—1 байранууд, хонидой байха 1 дал баригдаха ёһотой байһан аад, энэ хүдэлмэри үнинэй срхигдошонхой. Барилгынь бригада ондоо хүдэлмэридэ табигданхай. Энэ колхоз малажалайнгаа талаар аймагай томохон колхозуудай нэгэн юм. Энэ жэлдэ тус колхоз адагынь 200 гектарта кукуруза тарихаар хараална. Тиимэһээ силоснэ барилгануудые эртээнһээ барижа захалха хэрэгтэй байгаа. Түсэбэй ёһоор колхоз 1000 тонно силосэй багтаамжатай 5 траншей, 600 тоннын багтаамжатай 6 набтар башни бариха юм.

Теэд, мүнөө эдэ барилганууд баригданашьегүй, бэлэдхэлэй хүдэлмэришье ябуулагданагүй. Энэ жэлдэ барилга хэхын тулада колхоз 2100 кубометр барилгын модо, 2500 кубометр шулуу бэлэдхэхэ ёһотой байһан аад, мүнөө оройдоол 700 кубометр модо отолоо, кубометршье шулуун бэлдэгдээгүй. Мүнөө иигээд барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха саг ерэбэ. Колхозой правлени болон партийна организаци барилга хэхэ түсэбөө дүүргэхын тулада эртээнһээ шухала хэмжээнүүдые абаха, барилгынгаа бригадые дүүрэн хүсөөрнь хүдэлмэрилүүлжэ захалха ёһотой.

Энэ жэлдэ колхоз бүхэндэ хаа хаанагүй силос ехээр дарагдахань. Манай аймагай колхозуудта энэ хабартаа 2600 гектарта кукуруза таригдаха байна. Тиимэһээ ургаса хуряалгын эхилтэр силоснэ барилганuудые хэжэ дүүргэхэ ёһотойбди.

**Ф. Подпорин,** Кударын аймгүйсэдкомой дэргэдэхи колхозно барилгын таһагые даагша.

## Хэлсэһэнээ бэелүүлхэ хэрэгтэй

Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тэдэниие шэмэтэ тэжээлээр хүсэд хүрэхөөр хангаха гээшэ ехэ удхашанартай. Үнгэрэгшэ жэлдэ Зэдын аймагай колхозуудта 10 башни, 2 траншей баригдажа, 1500 тонно силос дарагдаһан байгаа. Башнинууд болон траншейнүүд соо дарагдаһан силос нүхэнүүд соо дарагдаһанда орходоо шанарайнгаа талаар һураггүй һайн байба. Тиигээд энэ жэлдэ аймагай колхозууд силоснэ барилгануудые үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 10 дахин ехээр бариха гэжэ шиидэһэн байна. Жэшээлхэдэ, 1650 тонно силосэй орохо 14 набтар башни, 6000 тоннын орохо силоснэ 10 элеватор баригдаха юм. Силоснэ эдэ түхеэрэлгэнүүд бултадаа шахуу шулуугаар, зариманиинь цементээр жэлэгдэжэ баригдаха. Эдээнһээ гадна, үшөө 4 мянган тоннын багтаамжатай 20 траншей, тус бүридөө 50 тоннын багтаажатай 40 нүхэн малтагдаха ёһотой.

Гэбэшье, мүнөө аймагай олонхи колхозуудта барилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри тон удаанаар ябуулагдажа байна. Үшөөтэйн МТС-эй харьяата Кировэй, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозууд барилгын модо бэлэдхэхэ түсэбөө оройдоо 30—35 процент, Цагаан-Усанай МТС-эй харьяата Сталинай, Маленковой нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозууд модо бэлэдхэхэ түсэбөө 25-һаа 33 процент хүрэтэр дүүргээ. Барилгада хэрэглэгдэхэ шулуун нэгэшье колхоздо бэлэдхэгдээгүй.

Мүнөө саг орой боложо байна. Хабарай полевой хүдэлмэриин эхилтэр барилгада хэрэглэгдэхэ модо, шулуу, цемент гэхэ мэтэнүүдые хүсэд хүрэхөөр бэлдэжэ абаха ёһотойбди. Энэ жэлдэ колхозуудтамнай хамта дээрээ 3150 гектарта кукуруза таригдахань. Тиимэһээ ерэхэ намартаа хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр силос дарагдаха байна. Теэд, аймагай колхозуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд барилгын ба барилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие шамдуулха тухай миил хөөрэлдөөд, бодото дээрээ юушье хэнэгүй. Силоснэ барилгануудай баригдаха газарта нүхэнүүдые мүнөөнһөө малтажа эхилхэ хэрэгтэй. Хооһон хөөрэлдөөгөө орхижо, барилгын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха саг тулаа.

**И. Сухарев,** Зэдын аймгүйсэдкомой дэргэдэхи колхозно барилгын таһагые даагша.

## Шэнэ цех нээгдэбэ

Үнгэрэгшэ жэлдэ Кяхтын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комплексно хоёрдохи бригадын табан дархашуул хонидой байха нэгэ типовой байра барижа, ашаглалгада үгэһэн, 90 тугалай байха нэгэ типовой байра барижа эхилһэн байгаа. Энэ жэлдэ тэдэнэр КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэринүүдэй харюуда 100 үнеэнэй байха типовой байра, колхознигуудай һууха 6 гэр, силоснэ набтар башни бариха, үнгэрэгшэ жэлдэ барижа эхилһэн тугалайнгаа байрые дүүргэхэ уялга абаад, барилгын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулхын тула социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлэе гэжэ аймагай барилгашадые уряалаа.

Эдэ барилгашад мүнөө эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Энэ үбэлдөө 600 кубометр барилгын модон бэлдэгдээд, зөөгдэжэ байнхай. Модо дархалалгын цех шэнээр нээгдээ. Малай байранууд болон бусад барилгануудай бодхоогдожо байха үедэ энэ цех соо үүдэ, рама гэхэ мэтэнүүдынь хэгдэхэ юм.

Барилгануудаа хараалагдаһан болзорһоо урид дүүргэхэдэнь, колхоз барилгашадтаа ажалай нэмэлтэ түлбэри, шан үгэжэ урмашуулна. Үнгэрэгшэ жэлдэ хонидой байрые болзорһоо урид тушаахадань энэ бригадынхидта колхознигуудай хамтын суглаанай шиидхэбэриин ёһоор тэрэ байрын барилгада олоһон ажалта үдэр бүхэндэнь 2 түхэриг мүнгэ нэмэжэ үгөө һэн. 6 хүндэ хамта 8500 түхэриг мүнгэн нэмэжэ үгтэһэн байгаа.

**О. Семейщиков.**

*Манай республикын мүрысэдэг Читын областиин Агын округһоо ерэһэн бэшэг*

## ХОНИШОДОЙ ҮДЭР

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула манай округой колхозууд һаяын жэлнүүдэй турша соо хонин бүхэнһөө дунда зэргээр гурбан килограмм хүрэтэр нооһо хайшалдаг болохоор шиидэнхэй. Тиихын тула хонидой тоо толгойе улам олошоруулха, үүлтэрынь һайжаруулха шухала. Хонишодой дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, тэдэниие культурно-ажаһуудалаар хүсэд хангаха хэрэгтэй. Энээниие хараадаа абажа, КПСС-эй Агын окружкомой бюро округой колхозууд ба мориной заводуудта «Хонишодой үдэрые үнгэргэхэ тухай» тогтоол февралиин эхеэр баталан абаһан байна. Партиин окружкомой бюрогой энэ шиидхэбэритэй зохилдуулан, округой колхозуудта «Хонишодой үдэр» үнгэргэгдэнэ.

Могойтын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо һаяхан үнгэргэгдэһэн «Хонишодой үдэртэ» тус артелиин 30 гаран хонишод, МТС-эй зоотехнигүүд, колхозой хүтэлбэрилэгшэд хабаадалсаа. Могойтын МТС-эй зонодохи партиин райкомой инструктор Намсараев «Уласхоорондын байдал тухай» элидхэл хэлээ, долоон жэлэй һургуулиин директор Гомбоин «Газар дээрэ ажамидаралай бии болоһон тухай» лекци уншаа. Колхозой малшадай социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ отарынгаа хонин бүриһөө дунда зэргээр гурбан килограмм нооһо хайшалһан хонишон Ц. Цыремпилова энэ жэлдэ хонин бүриһөө 4 килограмм нооһо хайшалха зорилготойгоор хүдэлжэ байһан тухайгаа хэлээ.

Хонишон Д. Балданов хурьгадые хайшан гэжэ түлжүүлдэг тухайгаа хөөрэбэ. Энэ хонишон 600 толгой эхэ хонидые харууһална, мүнөө түлнүүдыень хоролтогүйгөөр абажа, шэнэ аргаар түлжүүлнэ. Нүхэр Балданов 100 толгой эхэ хонидһоо 110 хурьгадые абаха уялгаяа дүүргэхэб гэжэ найдуулба.

Хонишон Я. Дамбаева шэнэ аргаар хурьгадые түлжүүлхэ тухай хүсэд мэдэхэгүй байһанаа, мүнөө эндэ, «Хонишодой үдэр» дээрэ олон юумэ ойлгожо, шэнэ, түрүү энэ аргые ажалдаа зоримгойгоор нэбтэрүүлхэб гэбэ.

Мүн түрүүлэгшэ нүхэр Б. Балданов колхозойнгоо түсэбүүд тухай иигэжэ хөөрэбэ:—Манай колхоз ойрын табан жэлэй туршада хонидоо 43 мянган толгой хүрэтэр олошоруулжа, хонин бүриһөө гурбан килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалха зорилготой. Тиин энэ жэлдэ 8 мянгаад шахуу хурьгадые түлжүүлхэ ёһотойбди. Тэжээлэй бата бэхи база байгуулха, малай байрануудые олоор бариха, фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха байнабди. Тэжээлэй бусад культурануудһаа гадна, кукуруза тариха талмайе 500 гектар, зелёнко —600 гектар, тэжээлэй овёс—1000 гектар хүрэтэр үргэдхэхөөр хараалнабди. Һаяын жэлнүүдтэ типовой 3 кошара, хурьгадай табан байра, тиихэдэ эбэртэ бодо малай олохон байрануудые бариха болонобди. Бүхы малаа үбэл зунгүй һайн уһалууряар хангахын тула худагуудые малтахабди, эдэ түсэбүүдээ бэелүүлхэмнай лабтай.

Тэрэ үдэр хонишод лекци, хөөрэлдөөнүүдые шагнахаһаа гадна, концерт, кинокартина харана, шатар даам наадана, «Дайшалхы хуудаһануудые» уншана. Мүн холын отарануудай хонишод нүүдэл намаанһаа хэрэгтэй эд бараа худалдан абана.

Округой колхозууд ба мориной заводууд «Хонишодой үдэрые» һарадаа нэгэ удаа үнгэргэжэ байха юм.

**Д. Жапхандаев, Д. Найданов.**

## Атомна зэбсэг хорихые чехословацка арад эринэ

ПРАГА. мартын 28. (ТАСС). Атомна зэбсэг хорихын, атомна болон водородно бомбонуудай бүхы запасуудые дары усадхахын түлөө чехословацка хэблэл, ороной олониитэ ба бүхы ажалшад шууд шангаар тэмсэнэ. Үсэгэлдэр Прагада, Остравада, Либерецдэ, Карлова Варта болон областной бусад центрнүүдтэ эб найрамдалай тала баригшадай үргэн конференцинүүд болоо.

Баруун Германиие дахин зэбсэглэлгэдэ буруушаалга мэдүүлһэн, мүн хүн зониие олоор хюдаха зэбсэг хорихые эриһэн резолюцинууд эдэ конференцинууд дээрэ баталан абтаһан байна.

## Франциин Республикын соведтэ

ПАРИЖ, мартын 27. (ТАСС). Баруун Германиие зэбсэглэхэ тухай парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталха тушаа элдэб документнүүдэй талаар голосовани Республикын соведтэ мүнөөдэр үглөөгүүр эртэ дүүрэбэ.

Министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ Эдгар Фор гэгшын үгэ хэлээд, правительствын бэшэмэл мэдүүлгые уншаһанай һүүлээр голосовани эхилээ. Тус мэдүүлгэ дотор правительство хадаа баталалгада табигдаһан хуулиин проектнүүдые ямаршье заһабари оруулалтагүйгөөр баталхые баадхана, сенаторнуудай оруулһан заһабаринууд доторхи эрилтэнүүд тушаа уялгануудые өөртөө даажа абана. Эдэ уялгануудай ёһоор правительство хадаа франкосаарска экономическа конвенци баталха, буу зэбсэг үйлэдбэрилхэ талаар организаци байгуулха, Советскэ Союзтай хэлсээ хэлгэдэ бэлэдхэхэ ёһотой болоно.

Үгэ хэлэлгын эсэстэ Республикын соведэй резолюци баталагдаа. Правительствын дээрэ дурсагдаһан мэдүүлгэ «правительство ба парламент хоёрой хоорондын договор» мэтэ документ гээшэ гэжэ тус резолюци дотор харуулагдана. Правительствын хэһэн энэ арга мэхын, мүн республикын соведэй гэшүүдтэ хэгдэһэн хашалтын эсэстэ бүхы заһабаринууд хархис олонхидоор буруушаагдаһан байна. Удаань парижска хэлсээнүүдтэй холбоотой элдэб документнүүдые эсэслэн баталха тухай голосовани эхилээ. «Баруунеропейскэ союз»—Баруун Германиин хабаадалгатайгаар сэрэгэй шэнэ блок байгуулха тухай хэлсээнэй түлөө 184 голос, буруушаажа 110 голос, Германиие Хойто-атлантическа союзда абаха тухай протоколой түлөө 200 голос, буруушаажа 114 голос; 1954 оной октябриин 23-да баталагдаһан Саар тухай франкобаруунгерманска хэлсээнэй түлөө 217 голос, буруушаажа 92 голос; Баруун Германида эзэмдэлгын гуримые болюулха тухай хэлсээнэй түлөө 234 голос, буруушаажа 75 голос үгтэһэн байна.

Тиин ямаршье заһабаригүйгөөр һайшаагдаһан парижска хэлсээнүүд хадаа эсэслэн баталхынь тула Республикын президентдэ эльгээгдэхэ ба баталагдаһан документнүүдэй хадагаламжада үгтэһэнэй һүүлээр хүсэндөө оруулагдаха байна.

## *Франциин Национальна суглаанда*

ПАРИЖ, мартын 28. (ТАСС). Финансово-экономическа талаар «онсо эрхэ түлөөлэлгэ» Эдгар Форой правительствода олгохо тухай хуулиин проектые Франциин Национальна суглаанда зүбшэн хэлсэлгэ мүнөөдэр эхилээ. Энэ хуули хадаа налогой болон финансова талаар парламентын зүбшөөлгүйгөөр хуулинуудые гаргахые правительствода зүбшөөхэ байна.

## *Лисынмановецууд студентнүүд болон һурагшадые армида татана*

Урда Корейн бүхы дээдэ һургуулинуудые мартын эсэстэ дүүргэжэ гарагшад апрелиин нэгэнһээ армида татагдаха гэжэ лисынмановска правительствын национальна оборонын министр Сон Вон Ир Урда Корейн гэгээрэлэй министерстводэ мэдээсэһэн байна. Дээдэ һургуулинуудай студентнүүд ба дунда һургуулинуудай ахалагша классуудай һурагшадые армида хүсөөр татан абалга эхилхэнь гэжэ мэдээсэгдэнэ. Дунда һургуулинуудай ахалагша классуудай 65 процентһээ үсөөн бэшэнь армида татагдаха байна гэжэ Урда Корейн гэгээрэлэй министерство сонос-хоо.



**Хитадай Арадай Республика.** Шанхайн үйлсэнүүдэй нэгэндэ.

**Синьхуа агентствын ф[ото]**

## Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха зорилгоор зарлагдаха конференцидэ бэлэдхэл

ДЕЛИ, мартын 28. (ТАСС). Уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые һуларуулха зорилгоор азиатска конференци апрелиин 6-һаа 10 хүрэтэр Делидэ болохо байна. Азиин арбан гурбан ороной, тэрэ тоодо СССР-эй, Хитадай Арадай Республикын, Индиин, Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын, Вьетнамай Демократическа Республикын, Япониин, Бирмын ба бусад оронуудай ниитын организацинуудай делегацинууд энэ конференцидэ хабаадалсаха байна.

СССР-эй делегациие эб найрамдалые хамгаалха Советскэ комитедэй түрүүлэгшэ Николай Тихонов, Хитадай делегациие эб найрамдалые хамгаалха Хитадай арадай комитедэй түрүүлэгшэ Го Мо-жо толгойлно. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн Пак Ден Ай түрүүтэй делегаци Корейскэ Арадай-Демократическа Республикаһаа ерэхэ байна.

Конференцидэ бэлэдхэл хэхэ уласхоорондын секретариат байгуулагдаа. Тэрээндэ СССР-эй, Хитадай Арадай Республикын, Индиин, Япониин, Цейлоной ба Сириин түлөөлэгшэд ороно.

Конференци хадаа Азиин оронуудта хамаатай асуудалнуудаар һанамжанууд тухайгаа хөөрэлдэхэ зорилготой юм. Эбтэйгээр ажабайха тухай Чжоу Энь-лайн ба Неругэй хамтын деклараци соо найруулагдаһан табан принципүүд зүбшэхэ зүй[л]… гол асуудал болоно гэжэ «… таймс» газетэ бэшэнэ.

Конференциин зүбшэхэ … иимэ асуудалнууд ороно:

1. Хүн зониие олоор хюдаха сэгые хорилго ба энэ шиидхэб[эри]… дүүргэлгын хойноһоо хиналта тоолго. Атомна энергиие ам[галан]… ажалда хэрэглэлгэ;
2. Хитадай Арадай Республ[ика]… ООН-до хуулита һууринень үг[эхэ]… хай;
3. Корейе эбэй ёһоор нэгэдүү[лхэ]…
4. Колониализм ба азиатска … нуудай дотоодын хэрэгүүдтэ ха[балдалга]… гүрэнүүдэй зүгһөө хамааралса[н]…
5. Сэрэгэй союзуудта ба хэ[лсээ]… нүүдтэ хабаадалсалгаһаа ула[с]… лан Азиин оронуудта тохёолдо[ж]… лохо аюул. Азида хариин гүр[энүү]… дэй сэрэгэй базануудые байгу[улалга]… һаа уламжалан тараха аюул;
6. Азиин оронуудай хооро[ндын]… дипломатическа харилсаану[уды]… һайжаруулга;
7. Тэгшэ эрхэдэ үндэһэлэн, … бэедээ ашагтай туһатай байхаар … атска гүрэнүүдэй хоорондо ху[дал]… даа наймаанай харилсаануудые … жөөлгэ ба бусад хэдэ хэдэн асу[удал]… нууд.

Редакторай ор[ологшо] **О. Г. ГОМБО[ЕВ]**

## СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ УРЬҺАЛАМЖА (1953 ондо гаргагдаһан)

*1955 оной мартын 20-до Кустанай городто болоһон шүүбэринүүдэй 3-дахи тиражай*

**СПРАВОЧНА ТАБЛИЦА**

**Урьһаламжын бүхы разрядуудта серинүүд ба облигацинуу[дай] доро дурсагдаһан номернуудта шүүбэринүүд буугаа гэб[э]**

| Серинүүдэй №№ | Облигацинуудай №№ | Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр) | Серинүүдэй №№ | Облигацинуудай №№ | Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр) | Серинүүдэй №№ | Облигацинуудай №№ | Шүүбэриин хэмжээн (түхэригөөр) | Серинүүдэй №№ | Облигацинуудай №№ |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 140200 | 1—50 | 200 | 144417 | 1—50 | 200 | 150688 | 46*) | 1 000 | 155227 | 1—50 |
| 140391 | 33*) | 5 000 | 144434 | 1—50 | 200 | 150878 | 1—50 | 200 | 155234 | 14*) |
| 140453 | 1—50 | 200 | 144510 | 03*) | 1 000 | 151090 | 36*) | 1 000 | 155328 | 42*) |
| 140545 | 25*) | 1 000 | 144558 | 1—50 | 200 | 151213 | 1—50 | 200 | 155709 | 1—50 |
| 140589 | 1—50 | 200 | 144592 | 1—50 | 200 | 151276 | 1—50 | 200 | 155831 | 35*) |
| 141143 | 1—50 | 200 | 144735 | 1—50 | 200 | 151308 | 1—50 | 200 | 155945 | 1—50 |
| 141156 | 1—50 | 200 | 144738 | 1—50 | 200 | 151357 | 1—50 | 200 | 156039 | 31*) |
| 141162 | 1—50 | 200 | 144793 | 18*) | 1 000 | 151443 | 1—50 | 200 | 156046 | 1—50 |
| 141238 | 1—50 | 500 | 144885 | 1—50 | 200 | 151633 | 09*) | 1 000 | 156158 | 16*) |
| 141428 | 1—50 | 200 | 144893 | 24*) | 1 000 | 151766 | 1—50 | 200 | 156285 | 1—50 |
| 141431 | 1—50 | 200 | 145358 | 1—50 | 200 | 151775 | 31*) | 1 000 | 156472 | 1—50 |
| 141492 | 32*) | 5 000 | 145462 | 1—50 | 200 | 151841 | 43*) | 5 000 | 156555 | 50*) |
| 141618 | 12*) | 1 000 | 145630 | 36*) | 1 000 | 151856 | 21*) | 1 000 | 156557 | 1—50 |
| 141746 | 16*) | 1 000 | 145661 | 1—50 | 200 | 152163 | 1—50 | 500 | 156842 | 14*) |
| 141852 | 1—50 | 500 | 145918 | 1—50 | 200 | 152168 | 27*) | 1 000 | 156971 | 15*) |
| 141997 | 1—50 | 200 | 145975 | 03*) | 5 000 | 152170 | 1—50 | 200 | 157015 | 11*) |
| 142012 | 1—50 | 200 | 146002 | 1—50 | 200 | 152250 | 1—50 | 200 | 157044 | 28*) |
| 142031 | 22*) | 1 000 | 146325 | 1—50 | 200 | 152253 | 1—50 | 200 | 157169 | 28*) |
| 142197 | 1—50 | 200 | 146391 | 48*) | 1 000 | 152392 | 05*) | 1 000 | 157192 | 1—50 |
| 142295 | 15*) | 1 000 | 146577 | 1—50 | 200 | 152413 | 1—50 | 500 | 157211 | 1—50 |
| 142322 | 1—50 | 500 | 146679 | 1—50 | 200 | 152646 | 46*) | 1 000 | 157385 | 25*) |
| 142393 | 1—50 | 200 | 146725 | 03*) | 1 000 | 152698 | 1—50 | 200 | 157393 | 1—50 |
| 142406 | 1—50 | 200 | 147140 | 1—50 | 200 | 152842 | 1—50 | 200 | 157460 | 31*) |
| 142413 | 1—50 | 200 | 147185 | 1—50 | 200 | 152861 | 1—50 | 200 | 157559 | 1—50 |
| 142444 | 05*) | 1 000 | 147233 | 1—50 | 200 | 153122 | 15*) | 1 000 | 157691 | 1—50 |
| 142531 | 30*) | 1 000 | 147299 | 1—50 | 200 | 153253 | 1—50 | 200 | 157870 | 21*) |
| 142542 | 42*) | 1 000 | 147425 | 1—50 | 200 | 153336 | 1—50 | 200 | 157977 | 1—50 |
| 142610 | 1—50 | 200 | 147540 | 33*) | 1 000 | 153347 | 1—50 | 200 | 158072 | 1—50 |
| 142618 | 1—50 | 200 | 147927 | 1—50 | 200 | 153615 | 1—50 | 200 | 158089 | 1—50 |
| 143074 | 1—50 | 200 | 147981 | 1—50 | 200 | 153657 | 1—50 | 200 | 158223 | 09*) |
| 143075 | 1—50 | 200 | 148058 | 1—50 | 200 | 153664 | 38*) | 1 000 | 158401 | 21*) |
| 143298 | 19*) | 1 000 | 148310 | 1—50 | 200 | 153669 | 28*) | 1 000 | 158604 | 21*) |
| 143452 | 1—50 | 500 | 148376 | 1—50 | 200 | 153848 | 1—50 | 200 | 158648 | 1—50 |
| 143532 | 45*) | 1 000 | 148722 | 1—50 | 500 | 153973 | 1—50 | 200 | 158703 | 1—50 |
| 143573 | 1—50 | 200 | 148757 | 36*) | 1 000 | 153998 | 1—50 | 200 | 158873 | 1—50 |
| 143645 | 1—50 | 200 | 148904 | 1—50 | 200 | 154005 | 1—50 | 200 | 159131 | 18*) |
| 143734 | 1—50 | 200 | 148936 | 1—50 | 200 | 154073 | 18*) | 5 000 | 159304 | 1—50 |
| 143954 | 44*) | 1 000 | 148962 | 1—50 | 200 | 154153 | 38*) | 1 000 | 159355 | 1—50 |
| 143961 | 32*) | 1 000 | 149358 | 1—50 | 200 | 154244 | 1—50 | 200 | 159365 | 1—50 |
| 143973 | 46*) | 1 000 | 149473 | 39*) | 10 000 | 154267 | 1—50 | 200 | 159503 | 1—50 |
| 144114 | 1—50 | 200 | 149845 | 1—50 | 200 | 154331 | 1—50 | 200 | 159516 | 1—50 |
| 144278 | 1—50 | 200 | 150043 | 13*) | 1 000 | 154600 | 23*) | 1 000 | 159777 | 24*) |
| 144319 | 1—50 | 200 | 150251 | 1—50 | 200 | 155055 | 1—50 | 200 | 159888 | 1—50 |
| 144351 | 1—50 | 200 | 150310 | 28*) | 1 000 | 155180 | 1—50 | 200 | | |

*) Энэ сериин облигацинуудай нүгөө 49 номернуудта тус бүриин 200 т[үхэригэй] шүүбэринүүд буугаа.

*Шүүбэринүүдэй тираж үнгэргэхэ Комиссиин Түрүүлэгшэ— ажалшадай депутадуудай Кустанайска областной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ*
*И. Г. СЛАЖНЕВ*

*Комиссиин харюусалгата секретарь М. А. СМИРНОВ[А]*

## Мүнөөдэр кинотеатрнуудта

Оперо ба баледэй театрта—балет «Доктор Айболит» (12 ч.).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта—«Море студёное» (8 ч. 30 м., 12 ч. 30 м. ба 20 ч. 30 м.), «Два друга» (10 ч. 30 м.), «[Но]вый свет» (14 ч. 30 м., 16 ч. 30 [м.], 30 м. ба 22 ч. 30 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34.05, местной информации и писем— 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00416. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 7[..]